

Spelet om invandrarna

Om medieretorik och flyktingpolitik i två danska tidningar
under valkampanjen 2001

Vibeke Hjalms

Lisa Jannerling

C-uppsats i journalistik vid institutionen för
medie- och kommunikationsvetenskap 2003/2004

Mitthögskolan, Sundsvall

Handledare: Elisabeth Stúr

Examinator: Börje Alström

Sammanfattning

Precis som i många andra västeuropeiska länder under slutet av 1990-talet, fick den främlingsfientliga politiken stora framgångar vid det danska folketingsvalet 2001. Pia Kjaersgaard med sitt Dansk Folkeparti ökade med fem procentenheter till 12,4 procent och blev landets tredje största parti. Högerpartiet Venstre vann med drygt 30 procent. Både i medierna och i den politiska debatten hade frågan om invandringspolitik varit dominerande.

Utifrån detta har studien genomförts för att undersöka hur de två tidningarna B.T. och Jyllands-Posten behandlade invandringsfrågan och Dansk Folkeparti under den tre veckor långa valkampanjen. Två frågeställningar har legat till grund för undersökningen. Hur iscensatte B.T. och Jyllands-Posten den invandringspolitiska frågan med dramaturgi och retorik som redskap under den danska valkampanjen 2001? Hur framställdes Dansk Folkeparti och Pia Kjaersgaard i förhållande till övriga partier och aktörer?

Metoden har varit kvalitativ, men studien inleddes med en kvantitativ ingång som stöd för urvalet. Med hjälp av mikrofilm har tidningarnas artiklar under den aktuella perioden räknats; dels de som berör valet, och dels de som tar upp invandringspolitiken. Av de sistnämnda har 14 artiklar från respektive tidning analyserats med avseende på dramaturgi, och fyra stycken från vardera tidning med avseende på retorik. Metoden har byggt på massmedieretorik och utgått från en frågemall.

Teorin som använts berör valkampanjsjournalistik, medielogik, nyhetsvärdering, medialisering av politiken och professionalisering av journalistiken. Här finns ett visst fokus på ledarens funktion för partier i allmänhet och för populistiska partier i synnerhet. Journalistikens demokratiska roll diskuteras också, liksom olika berättartekniker som används av medieskribenter.

Resultatet av studien visar att den invandringspolitiska frågan diskuterades i olika grad av samtliga partier som ställde upp i folketingsvalet 2001. En tredjedel av de undersökta tidningarnas valbevakning berör frågan i större eller mindre utsträckning. Det drivande partiet i frågan kan sägas ha varit Venstre. För den åsiktsmässiga ytterligheten stod Pia Kjaersgaard och hennes Dansk Folkeparti, trots en mycket passiv roll i dramaturgin. Ett tydligt mönster i den journalistiska retoriken är att frågan om invandring behandlades som ett hot mot den danska välfärden i båda tidningarna, där journalister och politiker ställde upp på dessa premisser för ämnet. Andra exempel på retoriska medel som ofta återkommer i det undersökta materialet är indelningen av den danska befolkningen i danskar och bra respektive dåligt integrerade invandrare, liksom användandet av begreppen "åtstramningar" och "anständighet". För de politiska aktörerna handlade valdebatten till stor del om att hålla sig inom anständighetens ramar, men att samtidigt visa att det parti man representerar hade uppmärksammat problematiken. Mellan vissa partier är den journalistiska spелgestaltningen tydlig i och med att fokus låg på kampen om vem som kunde begränsa invandringen mest effektivt.

Innehållsförteckning

1. Problembakgrund och syfte.....	1
1.1 Ett populariserat Europa.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar.....	2
1.3 Avgränsningar.....	2
1.4 Disposition.....	3
2. Bakgrund.....	3
2.1 Det politiska Danmark.....	3
2.2 Det mediala Danmark.....	4
3. Teori.....	6
3.1 Valkampanjer och valjournalistik.....	6
3.2 Medielogik och nyhetsvärdering.....	7
3.3 Politiken paketeras, anpassas och säljs.....	9
3.3.1 Partiledare som hjälper och stjälper.....	10
3.4 Politisk journalistik – i kris eller inte?.....	12
3.5 Journalistikens roll – ett demokratiskt ansvar?	13
3.6 Om medierna, agendan och sätten att berätta på.....	15
4. Metod.....	17
4.1 Ett tillvägagångssätt i fem nivåer.....	17
4.2 Kvantitativt urval i två omgångar.....	18
4.3 Massmedieretorik – en kvalitativ analysmetod.....	19
4.4 Den dramatiska metoden.....	19
4.5 Undersökningsfaktorer.....	20
4.6 Validitet och reliabilitet.....	21
4.7 Metodproblem.....	21

5. Resultat	22
5.1 Kvantitativ materialöversikt.....	22
5.2 De politiska aktörerna i valkampanjsrapporteringen.....	22
5.3 B.T. – Ett drama i fyra akter.....	23
5.3.1 Dramaturgisk sammanfattning.....	33
5.4 Jyllands-Posten – Ett drama i fyra akter.....	34
5.4.1 Dramaturgisk sammanfattning.....	43
5.5 Det retoriska berättandet i B.T.	44
5.5.1 Retorisk sammanfattning.....	47
5.6 Det retoriska berättandet i Jyllands-Posten.....	48
5.6.1 Retorisk sammanfattning.....	49
6. Analys	50
6.1 Valkampanjsjournalistiken och dagordningssättandet.....	50
6.2 Nyhetskriterierna.....	51
6.3 Spelgestaltningen.....	52
6.4 Valkampanjsretoriken.....	52
7. Slutsatser	53
8. Diskussion	54
9. Litteraturförteckning	56

1. Problembakgrund och syfte

1.1 Ett populariserat Europa

I ett västeuropeiskt perspektiv har starka främlingsfientliga partier blivit en vanlig förekomst sedan mitten av 1990-talet, skriver journalisten Fredrik Malm. I Österrike regerar Jörg Haiders främlingsfientliga parti Frihetspartiet tillsammans med de konservativa sedan 1999. Silvio Berlusconi högerparti Forza Italia har makten i Italien ihop med postfascistiska Alleanza Nazionale. I Danmark 2001 blev Dansk Folkeparti med dess framträdande ledare Pia Kjaersgaard det tredje största partiet efter att ha ökat från 7,4 till 12,4 procent. I grannlandet Norge fick Fremskrittspartiet drygt 15 procent av rösterna samma år, och har sedan dess blivit landets största parti enligt flera opinionsundersökningar. År 2002 fick ledaren för franska Front National, Jean-Marie Le Pen, 17 procent av rösterna i första parlamentsvalet och det etablerade vänsterpartiets kandidat Lionel Jospin slogs ut ur politiken. Samma år ställde det nya partiet Liste Pim Fortuyn upp i nederländska parlamentsvalet men ledaren Pim Fortuyn mördades nio dagar före valet. Trots detta fick partiet 26 mandat, varav 18 dock förlorades vid nyvalet januari 2003. Senare samma år i Schweiz fick det främlingsfientliga och EU-negativa partiet Schweizerische Volkspartei med ledaren Christoph Blocher drygt en fjärdedel av rösterna och blev landets största parti. (Malm 2002)

Samtliga dessa högerpopulistiska partier kan skilja sig åt i en rad frågor, där vissa är anhängare av en fri ekonomi och låga skatter medan andra hellre talar om självförsörjning och ekologiskt jordbruk. Men den viktigaste gemensamma nämnaren – och i praktiken det som partierna förknippas med – är motståndet mot invandring. Rörelserna bör dock inte enbart ses som missnöjespartier sprungna ur ekonomiska nationella kriser. Norge är ett exempel där en god ekonomi ändå inneburit en grogrund för högerextremism. Man kan alltså inte bortse från att det är ideologin som har styr utvecklingen. (Ibid)

Statsvetaren Paul Taggart talar i sin bok *Populism* om ”den nya populismen” och skriver att den tog form i Västeuropa i slutet av 1900-talet och försvarades av flera partier på extremhögern. Den består inte av en enstaka rörelse, utan av en serie olika politiska partier i olika länder som rests under samma period och som karakteriseras av mycket likartade teman. Dessa kan, enligt Taggart, inte betraktas som slumpmässiga. Efterkrigstiden har i flera västeuropeiska länder präglats av socialdemokrati, välfärdsstater och blandekonomier. Taggart skriver att den nya populismen attackerar denna rådande modell av politiken och avfärdar efterkrigstidens konsensus och byråkratins välfärdsstat. Den har ofta kommit som en reaktion mot etablerade partiers dominans och den eftersträvar att omorganisera politiken särskilt kring frågor om skatter, invandring och nationalism/regionalism. Den nya populismen har ett direkt misstroende och avståndstagande förhållningssätt mot politiska institutioner. Den söker komma ifrån partilikheter så mycket som möjligt och har ofta ett personifierat ledarskap som kärna. I de skandinaviska länderna betonar den nya populismen det höga skattetrycket och den liberala flyktingpolitiken. I andra västeuropeiska länder, som Belgien, Italien och Schweiz sätts mer fokus på

regionala etniska identiteter. I Frankrike, Tyskland och Österrike utses nya invandrarsamhällen till syndabockar och man använder sig av en öppen, rasistisk agenda. (Taggart 2000)

Utifrån detta resonemang är Danmark intressant att studera som exempel på den utveckling som har präglat Europa sen mitten av 1990-talet. Den geografiska och kulturella närheten till Sverige och likheten med vår mediala och politiska situation gör det relevant att se på problematiken ur ett vetenskapligt perspektiv. Danmark har hunnit påverkas av de kontinentala strömningarna på ett annat sätt än Sverige, och det kan ifrågasättas huruvida detta är ett fenomen som kan komma att sprida sig också till den svenska politiken. Utifrån de reella förhållandena är skillnaderna i de två skandinaviska länderna svåra att drastiskt skilja åt. Sverige kan inte sägas ha tagit emot färre utlänningar under de senaste åren och välfärden och skattepolitiken bör heller inte kunna anses vara alltför olik. Var opinionens riktning härstammar från är därmed vanskligt att avgöra, men däremot kan den bild av invandringsfrågan som förmedlas i etermedier och press förmodas spegla rådande attityder och värderingar i samhället. Just det danska folketingsvalet 2001 kan ses angeläget på grund av dess oväntade resultat och den uppmärksamhet som detta fick i utländska medier. Det blev regeringsbyte för första gången på nio år och Pia Kjaersgaards Dansk Folkeparti fick en vågmästarroll i Folketinget. Valrörelsen blev omskriven i utländska medier på grund av den ovanligt tydliga fokuseringen på flykting- och invandringsfrågan samt den hårda och främlingsfientliga ton som rådde i debatten.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att se hur två danska dagstidningar, B.T. och Jyllands-Posten, behandlade invandringsfrågan och Dansk Folkeparti under den danska valkampanjen 2001. Studien är tudelad: dels tar den upp retoriken i artiklarna under den aktuella perioden, dels behandlar den dramaturgin. Utifrån dessa utgångspunkter avser vi att besvara följande två frågeställningar.

- Hur iscensatte B.T. och Jyllands-Posten den invandringspolitiska frågan med dramaturgi och retorik som redskap under den danska valkampanjen 2001?
- Hur framställdes Dansk Folkeparti och Pia Kjaersgaard i förhållande till övriga partier och aktörer?

1.3 Avgränsningar

Valet av tidningarna B.T. och Jyllands-Posten kommer av att dessa upplagemässigt var Danmarks största inom kvälls- respektive morgonpress vid folketingsvalet 2001. Den undersökta perioden sträcker sig över tre veckor (011030 – 011120 i B.T. och 011101 – 011120 i Jyllands-Posten), det vill säga från det att det kom till respektive tidnings kännedom att valdatum bestämts, till dess att valet hölls. Den inledande kvantitativa ingången har fungerat som ett stöd för att gå vidare med urvalet inför den kvalitativa studien. Här ligger tyngdpunkten – undersökningen är kvalitativ och syftar till att visa på invandringsfrågans utseende, inte på dess omfång. Den journalistiska dramaturgin och retoriken har varit i fokus vid den kvalitativa studien.

1.4 Disposition

I kapitel två ges en bakgrund om Danmarks politik- och mediesituation. Det efterföljande kapitlet behandlar forskarteorier kring medialiseringen av politiken och professionaliseringen av journalistiken. Här läggs en viss betoning på journalistik under valkampanjer och på personifieringen av politiska (populistiska) ledare. Avsnittet tar dessutom upp vad nyhetsvärderingar och gestaltning innebär för journalistikens demokratiska roll i samhället. I kapitel fyra beskrivs metoden och arbetets gång, där vi på fem olika nivåer räknat och analyserat artiklarna under den aktuella perioden. Här presenteras ramarna för både den kvantitativa ingången och den kvalitativa närläsningen. Kapitel fem innehåller dels en sammanställning av den dramaturgi som kunde urskiljas i respektive tidnings rapportering, och dels en genomgång av artiklarna som visar på de retoriska mönstren. I kapitel sex analyserar vi resultaten utifrån teorierna som avhandlats. I de avslutande kapitlen knyts säcken ihop med en sammanfattning av slutsatserna som vi dragit från undersökningen, samt en egen diskussion.

2. Bakgrund

2.1 Det politiska Danmark

Attacken mot World Trade Center den 11 september 2001 satte flera spår i den danska politiken, skriver den danske statsvetaren Lars Bille. Regeringen ställde sig bakom NATO:s och EU:s handlingar mot terrorismen, och inställningen till islam och muslimska flyktingar och invandrare skärptes tydligt. Dansk Folkeparti var snabba med att dra kopplingar mellan islam och terrorism, och opinionsmätningar visade att partiet fick allt starkare stöd av det danska folket. (Bille 2002)

Den 31 oktober 2001 offentliggjorde den socialdemokratiska statsministern Poul Nyrup Rasmussen sitt beslut att låta valet äga rum den 20 november samma år. Spekulationerna kring anledningen till detta var många. Opinionsmätningar visade att han hade stort stöd bland allmänheten, och för första gången på många år nådde hans parti 30 procent i flera undersökningar på rad. En annan anledning kunde ha varit att utsikterna för den sittande minoritetsregeringen att nå en bra överenskommelse om statsbudgeten var osäkra på grund av den rådande politiska och ekonomiska situationen. Detta med bakgrund i de händelser som hade präglat västvärlden den senaste tiden. (Ibid)

I Danmark måste nationella val hållas åtminstone vart fjärde år, men kan ske när helst regeringen anser sig "behöva" eller tvingas ha ett. I realiteten har valen skett betydligt oftare än vart fjärde år. Och kampanjerna är intensiva, oftast runt tre veckor långa. Danmark har ett flerpartisystem där tioalet partier brukar ställa upp vid varje val och där spärren ligger på två procent för att erhålla en av de 175 mandatplatserna i Folketinget. Två av dessa är garanterade för grönländska representanter och två för färöiska. År 2001 ställde tio partier upp: Socialdemokratiet (S), Det Radikale Venstre (RV), Det Konservative Folkeparti (KF), Centrum Demokraterne (CD), Socialistisk Folkeparti (SF), Kristelig Folkeparti (KrF), Venstre (V), Fremskridtspartiet (FrP), Enhedslisten (EL) och Dansk Folkeparti (DF).

De stora partierna har en närmast identisk hållning i välfärdsfrågor rörande skola, vård och omsorg, precis som i Sverige. Men vid valrörelsen 2001 blev invandringspolitiken en av de mest dominerande frågorna. Hur skulle man minska antalet inkommande flyktingar och hur skulle man sen integrera de som hade uppehållstillstånd? Frågan om familjesammanföringar blev en viktig del i debatten, det vill säga rätten för invandrare att få återförenas med familjen eller möjligheten att få gifta sig med någon från hemlandet, som också ska kunna invandra. De flesta partier lovade att kraftigt skärpa regelverket och argumenten handlade om olika sätt att begränsa möjligheten. Dessutom framlades partierna åsikter om ökade språkkrav och krav på att invandrare måste ha levt i landet sju år i stället för tre för att få uppehållstillstånd. (Ibid)

Segrare i valet 2001 blev Venstre med 31,2 procent, och man valde att bilda regering med stöd av Det Konservative Folkeparti. Den sittande socialdemokratiska regeringen med Poul Nyrup Rasmussen avlöstes därmed av en borgerlig minoritetskoalition där Anders Fogh Rasmussen övergick från att vara oppositionsledare till att bli statsminister. Socialdemokraterna och deras bundsförvanter fick dock 77 mandat och för att få majoritet i Folketinget kom Foghs regeringskoalition att bli starkt beroende av det främlingsfientliga Dansk Folkepartis 22 mandat. Dansk Folkeparti bildades officiellt 1995 efter att Pia Kjaersgaard brutit sig ur Fremskridtspartiet. Centrum Demokraterne och Fremskridtspartiet hamnade under spärrgränsen vid valet och åkte ur Folketinget. (Ibid)

2.2 Det mediala Danmark

Mediesituationen i Danmark liknar Sverige i många avseenden, bland annat vad gäller principen om en fri press och om förbudet mot politisk reklam i public service-tv. Partipressen har nästan övergetts totalt (de få små som finns kvar överlever genom statligt bidrag) och de tidigare täta banden mellan Venstre, Konservative, Socialdemokratiet och Det Radikale Venstre och deras press finns inte längre. Politikerna försöker allt mer att nå väljare via nationell tv, framför allt i intervjuer i nyhetsprogram. Inför val är detta medium förstahandskällan, dagstidningsläsandet har legat relativt konstant under två decennier. (Rasmussen 1996)

I antologin *Political advertising in western democracies* skriver den danska medieforskaren Karen Siune att innehållsanalyser, som gjorts av mediebevakningen vid val i Danmark, visar att samtliga större partier får en omfattande rapportering i alla dagstidningar, även små och nya partier. Om dessa uppfattas som en utmaning till etablerade partier blir det till och med möjligt för dem att använda medierna för att vinna uppmärksamhet, i och med att de lever upp till de övergripande nyhetsvärderingarna som handlar om status, makt och möjlighet att utmana etablissemangen. Färgstarka partiledare kan bidra med en hel del i det här sammanhanget. Enligt Siune visar forskning att kommunikationssättet är accepterat och vida spritt bland partierna, inte minst bland de små som på detta sätt försöker kompensera för sin brist på nyheter, enligt traditionella journalistiska kriterier. Siune skriver att danskar kan anses som mottagliga för nya partier, men att intresset för ”det nya” sjunker när partiet väl ställer upp i val. (Siune 1984)

Vad gäller etermedier är Danmark unikt i förhållande till övriga skandinaviska länder, med sin ”minutdemokrati”. Detta innebär att oavsett om partier är nya eller gamla, stora eller små och oavsett om de redan representeras i regeringen eller inte, behandlas de tidsmässigt exakt jämlikt. Så fort ett parti är godkänt att delta i valet så ges det en viss bestämd tid i etermediernas valprogram, där de både utfrågas av journalister och får ett antal minuter på sig att framföra sitt budskap. Detta jämför Siune med Norge där ett nytt parti ska leva upp till tre kriterier för att få ”jämlik behandling”. Dessa handlar om att partiet måste vara representerat i Stortinget under en av de senaste två valperioderna, att det har kandidater i majoriteten av distrikten och har en nationell organisation. (Siune 1984)

Medieforskaren Peter Bro är författaren bakom boken *Journalisten som aktivist*, vilken beskriver maktkampen mellan politiker och pressfolk med utgångspunkt i public journalism-tankar. Han skriver att den danska politiken tenderar att likriktas och att partierna allt mer närmar sig de ämnen som är populära hos befolkningen. För pressen blir det därmed logiskt att använda de journalistiska arbetsredskapen personifiering och polarisering i ett försök att skilja partier från varandra. Detta medverkar dock till att skapa ett större avstånd mellan politiker och medborgare, menar Bro. Han skriver att den danska befolkningen kommit att bli ”du” med politikerna i och med mediernas retorik om ”Holger, Pia, Lykkesoft, Nyrup och Fogh”. Detta är ett led i personifieringen och många politiker har här sett en chans i att spela med på mediepremisserna. (Bro 1998)

Når Pia Kjaersgaard derfor harcelerer over de facto flygtninge-begrebets betydning for dansk flygtningepolitik, og Thorkild Simonsen giver svar på tiltale, så er det set fra pressens side god journalistik, fordi de personificerer et kompliceret emne, som er vanskeligt at formidle. (Ibid, sid. 29)

Tendensen till politisk personifiering slog igenom vid valet 1998, skriver Bro. Socialdemokraten Svend Auken slog rekord i antalet personröster, men tydligast var trenden i Dansk Folkeparti. Fram till 1997 hade partiet behövt dammsuga i medlemslistorna efter kandidater, men nu blev många inröstade ”alene fordi de repræsenterede Pias parti” trots att de var okända, oerfarna och hade saknat tid att profilera sig. Enligt Bro hade Pia och pressen gett partiet ett bra valresultat. (Ibid, sid. 30)

I den kulturpolitiska utredningen Kulturens politik har bland annat frågan om mångkultur i danska medier utretts. Delar av denna sammanfattas i boken *Det flerkulturelle Danmark*, skriven av kultursociologen Charlotte Toft och journalisten Ole Hammer. De konstaterar att det sätt på vilket medierna berör invandringspolitik är ensidigt. Ämnet tas upp så gott som dagligen i Danmark, och har under 1990-talet fått allt större plats i medier. Till största delen framstår invandrare snarare som kulturbärare än samhällsmedborgare, och mer som problem än resurser. (Toft/Hammer 1995)

Vid tiden för folketingsvalet 2001 var Jyllands-Posten och B.T. Danmarks två största tidningar upplagemässigt inom morgon- respektive kvällspress. B.T. grundades 1916 och är en borgerlig tabloid som ägs av den stora dagstidningen Berlingske Tidende. (”Om B.T.” 2003) Jyllands-Posten är en liberal morgontidning i broadsheet-format som startade 1871. (”Om JP” 2003) De båda tidningarna är rikstäckande.

3. Teori

3.1 Valkampanjer och valjournalistik

I sin avhandling *Mäktiga massmedier* studerar medieforskaren Kent Asp mediernas beskrivning av valkampanjen inför folkomröstningen om kärnkraft i mitten av 1980-talet. Han menar att en valkampanj omges av speciella förhållanden som anger villkoren för opinionsbildningen.

Opinionsbildningsprocessen är en öppen, avsiktlig och speciellt arrangerad kommunikationsprocess i vilken det anses legitimt att påverka väljarna i en viss politisk riktning, men där arrangemangets genomförande omges med vissa (skrivna och oskrivna) regler för hur opinionsbildningen ska gå till; t ex att etermedierna skall iaktta regler om opartiskhet och saklighet i sin nyhetsbevakning. (Asp 1986, sid. 96)

Vidare skriver Asp att en valkampanj sker i en viss historisk situation, och alltså är beroende av verkligheten den utspelar sig i. Detta kan handla om klimatet i vilket opinionsbildningen äger rum, exempelvis grundläggande stämningar och det allmänna intresset för folkomröstningen. (Ibid)

Även den brittiske medieforskaren Ralph Negrine argumenterar i sin bok *The communication of politics* för valkampanjen som en period med viktiga plattformar för analyser av förändringar i relationen mellan politik och kommunikation. Han menar att valkampanjer innebär en lämplig period för att undersöka den möjliga påverkan som medier har för röstbeteendet och även för partiorganisation och partiers kommunikationsstrategier. (Negrine 1996)

De nederländska kommunikationsvetarna Kees Brants och Hetty van Kempen skriver i *Political journalism* att amerikansk forskning visar på tre trender i den politiska valkampanjsrapporteringen. För det första blir den tolkande journalistiken vanligare vid valkampanjer än annars och medier driver då iväg från ämnesrapporteringen. För det andra och tredje går journalistiken mot att handla om opinionsundersökningsresultat (med kapplöpning, ”vem som ligger före vem”) och bestå av spelgestaltning med taktik och strategier. (Brants/van Kempen 2002)

Detta är i stort även resultatet från medieforskaren Jesper Strömbäcks avhandling *Gäster hos verkligheten*, vilken behandlar valkampanjen 1998. Strömbäck utgår från tre skilda sätt för medierna att gestalta politik: som sak, spel och skandal. Den första handlar om vad som har hänt eller kommer hända, vad någon har föreslagit eller vad någon har sagt i den mån det syftar på politikens innehåll. Spelgestaltning kan yttra sig i form av politik som spel, sport eller strategi med användande av sportmetaforer. Här är också fokuseringen på relationerna mellan politiker eller partier väsentlig. Skandalgestaltning handlar i stort om journalistikens fokus på ”affärer”. I Strömbäcks studie är spel- och skandalgestaltningar vanligast. Politiker framställs huvudsakligen som käbblare och tråkiga, vilket Strömbäck beskriver som en demokratiskt försvagande faktor. (Strömbäck 2001)

Siune har ställt upp tre variabler som påverkar innehållet i den politiska masskommunikationen vid ett val. Dessa kallar hon systemvariabler, situationsvariabler och samspelet mellan partier och medier. Den förstnämnda handlar om landets långvariga ekonomiska och politiska system vid stunden för val.

Den andra berör den ekonomiska och politiska situationen, till exempel antalet partier som ställer upp i valet, deras inbördes placering och politiska problem. Den sistnämnda handlar om mediernas nyhetstäckande roll samt politiska utsändelser, artiklar och valkampanj. En valkampanj är ett konkret exempel på samspelet mellan politiska partier och medier, där systemvariabler och situationsvariabler sätter ramen. I sin hypotes skriver Siune om vad politiska partier kan förväntas ha som grundelement i sin valstrategi och i sin kommunikation till väljarna. För det första vill ett parti visa att det är uppmärksamt på de problem som kännetecknar samhället, samt ge intryck av att det arbetar på att lösa dessa med eventuellt konkreta planer. Om partiet är i regering vill det försöka visa att det är i färd med att lösa dessa problem och övertyga väljarna om att de kan lita på partiets förmåga i det avseendet. Ett parti vill alltså ge intryck av att vara bästa parti i konkurrensen, och blir följaktligen negativt till andra partier. Vad gäller politiska frågor spelar skatt, ekonomi och regeringsbildning alltid en central roll vid ett val, övriga ämnesområden beror på den politiska och ekonomiska situationen vid tillfället. Här blir det viktigt för varje parti att hitta just sitt huvudbudskap/strategi för att få sitt ämne eller lösningsmodell på dagordningen. (Siune 1984)

Den amerikanske medieforskaren Thomas E. Patterson skriver också om tre negativa trender inom den politiska rapporteringen. För det första, skriver han, har den tolkande journalistiken blivit ett substitut för den sanna, undersökande journalistiken. Med detta åsyftar han den journalistik som använder oppositionen som ett medel för att underminera en politikers påståenden. För det andra har politisk rapportering förvandlats till blodtörstig attackjournalistik. De politiska nyheterna står för överdriven fokus på konflikter och det negativa. Flockjournalistiken, där alla journalister beskriver samma historia på samma sätt, stärker därmed bilden av att politik handlar om konflikter och skandaler. För det tredje blir journalisters tolkande roll viktigare än den politiska nyhetskällan. Härav följer en avgörande påverkan på väljarnas uppfattning av politiker och politik, och i längden aktiverar och sprider denna sorts journalistik politisk cynism. (Patterson 1998)

3.2 Medielogik och nyhetsvärdering

Nyhetskriterierna, vilka bör delas in i olika abstraktionsnivåer enligt olika forskare, syftar i grunden till samma process. Det handlar om att en läsare/lyssnare/tittare mer sannolikt tar del av en journalistisk berättelse om han eller hon känner igen sig, förvånas, blir trygg i sin verklighetsuppfattning, lär sig något eller underhålls. Detta är botten i de flesta vetenskapliga slutsatser om ”uppmärksamhetstekniker”. Den danske medieprofessorn Stig Hjarvard sammanfattar dessa i boken *Nyhetsmediernas roll i det politiske demokrati* och han skriver att medielogiken kännetecknar all journalistik, även den seriösa. Han ställer upp nyhetskriterier i sju punkter. Ju fler av dessa faktorer som uppfylls, desto större är sannolikheten att resultatet blir en nyhet. (Hjarvard 1995)

- Aktualitet (Händelsen utspelas i nutid, i går/i morgon.)
- Intensifiering (Fokus på det oväntade och överraskande samt viktigaste highlights. Det överflödiga skalas bort. Uppnås genom polarisering och motsättning mellan bestämda aktörer och intressen.)

- Konkretisering (Fokus på tydliga ord och handlingar, ej abstrakta förhållanden.)
- Personifiering (Möjligt för mottagaren att identifiera sig med. Enskilda personer, ofta mäktiga och i elitposition, tas som representanter för institutioner. Strukturella eller komplicerade förhållanden förstås som resultat av dessa personers handlingar och önsknings.)
- Stereotyper (Passar in i föreställningen om vad som kan antas ske och är ej för exotiskt för den kultur som mottagaren tillhör. Användande av utbredda och välkända föreställningar och kategorier, klichéer och schabloner; ond vs god, skyldig vs oskyldig.)
- Vinkling (Inga helhetsbeskrivningar ges, urvalet präglas av ett bestämt perspektiv.)
- Visualisering (Bildmässiga ämnen får mer plats.)

I linje med dessa kriterier visar resultaten från Pattersons studier att amerikanska mediers bevakning av valkampanjer prioriterar enkla, skarpt avgränsade ämnen med inslag av konflikt och identifikation, framför mer diffusa. (Patterson 1998)

I antologin *Den personliga politiken* skriver medieforskaren Håkan Hvitfelt att forskning visar att nyheter med underhållningsvärde kan handla om människor, antingen vanliga sådana i ovanliga situationer eller offentliga personer som agerar på ett icke-offentligt sätt eller politiker i speciella situationer. Härmed prioriteras alltså det avvikande. ”Politiker som är inblandade i dramatiska, och för en bred allmänhet lättbegripliga händelser prioriteras på bekostnad av avpersonifierad rapportering om mer komplicerade, och betydliga viktigare, sakpolitiska frågor.” (Hvitfelt 2002, sid. 18)

I *Mäktiga massmedier* skriver Asp om vad de journalistiska kriterierna kan leda till. Han menar att talförhet, ”smartness” och förmåga att formulera rubriker är aktörsegenskaper som premieras framför andra. Denna personifiering kan ses som en anledning till att politiker visar på skillnader hellre än likheter, det vill säga vidgar motsättningarna för att få uppmärksamhet. Mediers tillspetsning och polarisering innebär att den politiska debatten fokuseras till ett smalt spektrum av starkt konfliktladdade sakfrågor, gärna med egenskapen att de är enkla och otvetydiga. Simplifiering blir överordnad nyansering och debatten blir fragmentiserad och avideologiserad i och med att sammansatta och komplicerade frågor undviks, skriver Asp vidare. Kampen om uppmärksamhet leder också till en tävlan i profilering i enstaka sakfrågor, där denna profilering blir ett mer verksamt vapen än politiska ställningstaganden i en rad olika sakfrågor över hela det politiska fältet. Slutligen riskerar politik i och med medielogiken att ständigt kretsa kring ett mindre antal centralt placerade och personifierade och stridande aktörer. Dessa, tillsammans med de politiska sakfrågorna, väljs ut för att passa det moderna mediasamhällets krav. Om den politiska debatten förs på detta sätt leder det till, enligt Asp, kortsiktig opinionsjournalistik, utspel och popularitetsjakt, på bekostnad av långsiktig resultatpolitik, sakdebatt och statsmannaskap. Denna ”medialiseringsspiral” för med sig krav på mer förfinade metoder från politiker och mer krav på journalister att kunna värja sig. (Asp 1986)

3.3 Politiken paketeras, anpassas och säljs

På sin mest basala nivå innebär den professionaliserade politiken att politiska aktörer, som strävar mot att bli valda, kommer att koordinera sina aktiviteter med medierna för att försäkra maximal uppmärksamhet, skriver Negrine. Politiker utformar strategier för att garantera att deras prioriteringar uppmärksammas. I och med partipressens upphörande kan politiker inte längre förlita sig på mediernas traditionella värderingar och lojalitet, och därmed blir det allt mer intressant att ”kontrollera” medierna. Därför utvecklas mediestrategier, där bland annat kommunikationskonsulter anlitas flitigt. Och allt eftersom dessa aktörer söker efter mer sofistikerade sätt att garantera partiet positiv publicitet, ökar risken för en okritisk mediehallning, enligt Negrine. Den politiska kommunikationens och processens anda urholkas i och med en politisk marknadsföring där politiker blir ”sålda” eller ”paketerade” och där medborgaren allt mer övergår till att få en kundroll. (Negrine 1996)

Bilden av politiken kan sägas utgå från tre håll: egen erfarenhet, personlig kommunikation och medierad kommunikation, skriver statsvetarna Peter Esaiasson och Nicklas Håkansson. De diskuterar en definition av journalistik som utgår från att den är till för att ”hjälpa” medborgarna att förstå politiken i tre led: dels *vad* partier säger, dels *ideologin bakom* (alltså benägenheten för ett visst handlande som partiprogrammet ej tagit upp) och dels *genomförandet av löften*. Här ställs journalisten inför en bedömning. När politiker alltså med jämna mellanrum kritiserar bristen på sakfrågedebatt i medier, bör detta ställas mot vikten av att framställa politikernas verklighetsuppfattning bakom ståndpunkten. Esaiasson och Håkansson menar att detta kräver en sorts spelartiklar om interna konflikter för att medborgare ska få insikt i partiets grad av enighet. (Esaiasson/Håkansson 2002)

Detta motsägs till viss del av Hvitfelt som skriver att sakpolitiken ofta ”får stå tillbaka för rapportering om det politiska spelet” och menar att medborgare endast blir förvirrade av spelorientering. (Hvitfelt 2002, sid.8) Egenskaper och personligheter blir viktigare än sakpolitiken, och i centrum för den mediala uppmärksamheten hamnar en handfull politiker med målet att vinna popularitet som kan omsättas i opinionssiffror. Politiska sakfrågor anpassas för att passa mediernas logik och av detta blir väljarna irrationella i sina val, och den politiska misstron ökar. (Ibid)

Den brittiske medieforskaren Jeremy Tunstall menar i det här sammanhanget att journalister å ena sidan är fångade mellan publikkrav och professionella politiska källor och å andra sidan anklagas för att med sin ”skurkaktighet” hota demokratiska ideal och förminska allmänt politiskt intresse. I forskning ges dock ofta svaret att båda dessa sidor kan skönjas. Journalisters bidrag till den politiska kommunikationen avvägs mellan journalistiska och politiska överväganden, mellan spindoctorer och mediaägare. Men i och med invasionen av andra mediekategorier samt de ekonomiska och tidsmässiga kraven handlar journalistiken allt mer om att se igenom politiska trick. (Tunstall 2002)

Även medieforskarna Lars Nord och Strömbäck diskuterar ”journalisten i korstryck” och talar om ekonomiska, publika, professionella och politiska villkor att balansera mellan. Samma fenomen talar även Hjarvard om, men betecknar det som en ”byteshandel” mellan medierna och investerare/offentliga myndigheter, annonsörer, källor och publik, där en eller flera produkter på en

arena motsvaras av en eller flera på en annan. Likt Nord skriver Hjarvard att byteshandeln är sämst ställd på publikarenan, eftersom nyheter är svårast att kvalitetsvärdera. (Hjarvard 1995) Ofta, skriver Nord och Strömbäck, resulterar journalistiken i ”de väl igenkända och relativt enkelt producerade nyheterna vars produktionskostnad sällan ifrågasätts”. (Nord/Strömbäck 2003, sid. 51)

3.3.1 Partiledare som hjälper och stjälper

Enligt Hvitfelt består den politiska medialiseringen i hög grad av det politiska ledarskapets personifiering och privatisering. Han kallar denna en ”journalistisk arbetsprincip”, med två delar: händelser som handlar om enskilda personer prioriteras, och dessa enskilda personer framhålls ytterligare under den journalistiska bearbetningen. Berättarteknik går oftast ut på att ha en eller några få huvudpersoner, till exempel toppolitiker, som agerar, vilket ofta är tydligast bland kvällstidningar, skriver Hvitfelt. Härav kommer att kollektiva ageranden och ideologiska och sakpolitiska frågor kommer i bakgrunden. Att toppolitiker blir superkändisar som punktmarkeras och ges enormt medieutrymme kan delvis förklaras av marknadsstyrningen, där ekonomiska överväganden gör journalistik till en vara. (Hvitfelt 2002)

Strömbäck skriver att kravet på de politiska ledarnas mediemässighet ökat i och med att medierna söker upp personer och händelser som har stor genomslagskraft. Deras budskap anpassas i fråga om urval, presentation, form, rytm, tempo och i viss mån innehåll, vilket i förlängningen innebär en form av medialisering. (Strömbäck 2002) De personer som talar i rubriker, förenklar verkligheten och uppträder på ett påfallande sätt får medieutrymme. (Stúr 2002)

Men det är i egenskap av personer snarare än som företrädare för ett parti, som de ges allt mer utrymme. Strömbäck hänvisar till Esaiassons forskning som visar på denna tendens, och skriver vidare att partiledareffekten kan ses både som direkt och indirekt. Den första handlar om ledarens image och personlighet och den senare om dess inflytande via sitt parti. Journalistikens fokus på partiledare utgår alltså från antagandet om att partiledareffekterna är direkta. Forskning visar visserligen att väljare gillar respektive ogillar olika partiledare och utifrån detta formar sina övergripande värderingar av partiledarna. Men att dessa värderingar skulle ha stor, kanske avgörande, betydelse för röstande och valutgång är desto mer kontroversiellt. Vissa partiledare är dragplåster, vissa sänken, för sitt parti, men det är huvudsakligen andra faktorer än dessa som styr röstandet. Det kan snarare handla om partiidentifikation, ideologisk tillhörighet, hur ett sittande parti har skött regeringsmakten och om hur landets ekonomi har utvecklats perioden före ett val. (Strömbäck 2002)

Men en personifiering kan även komma utifrån politikerns och partiets egen mediestrategi och inte bara från massmedielogiken. Brants och van Kempen tar den franske presidenten Jacques Chirac som exempel när han under ett besök i början av år 2000 valde bort samtliga traditionella nyhetsmedier i Nederländerna till förmån för medverkan i en talkshow. I och med detta slapp han kritik eftersom programmet tillät fokus på image och personlighet. Enligt författarna står detta för en syn som utgår

från att journalister endast skildrar skandaler och negativa saker, vilket i sin tur ökar den politiska cynismen bland folk. (Brants/van Kempen 2002)

Medierna själva ser det ofta som självklart att partiledarskapet är väsentligt och fokuserar allt mer därpå, och i viss mån även partier, men bland väljarna ser det annorlunda ut. I en internationell studie som Sören Holmberg, professor i statsvetenskap, gjort om väljare och demokrati kommer han fram till att partiledareffekten inte kan ses ha ökat under de senaste årtionden, och att väljarbeteendet inte tycks ha blivit markant mer personinfluerat. Han sammanfattar att totalt sett måste partiledarpopularitetens betydelse för det allmänna partivalet bedömas som förhållandevis begränsad. Han drar slutsatsen att det är möjligt att partiledarnas betydelse eventuellt är större bland den minoritet bland väljarna som byter parti vid valen. Partiledarens popularitet spelar alltså en viss roll och betydelsen är inte så liten att den kallas obefintlig, skriver Holmberg, men effekterna är klart mindre än de framställs i massmedia och i den politiska debatten. (Holmberg 2000)

Strömbäck drar också slutsatsen att politiska ledare har blivit viktigare i den medierade kommunikationen och som symboler för partierna, men att det inte märkbart påverkat partiernas röstetal. ”Det är som politiska ledare för partier, inte som personer, partiledarna är viktiga”. (Strömbäck 2002, sid. 51) Detta, skriver Strömbäck, bör vara av godo ur ett demokratiskt perspektiv. Den offentliga debatten som rör partiledarna bör enligt honom handla om politikens sakfrågor ”i stället för att fixera sig vid sådana direkta partiledareffekter som forskningen har visat är ytterst ovanliga”. (Ibid, sid. 52)

Om just populistiska politiker skriver medieforskaren Elisabeth Stúr att de förenas av sina förhållningssätt till medierna, ”där vikten av att synas, höras och använda medierna för att få ut sina budskap är huvudkomponenter”. (Stúr 2002, sid. 103) Under våren 2002 följde Stúr de tre högerpopulistiska politikerna Silvio Berlusconi, Jörg Haider och Jean-Marie Le Pen i pressen. Hon menar att retoriken och iscensättningen tenderar att återkomma i deras sätt att föra ut sitt budskap. Detta kan ses i hur de involverar publiken i ”vi och dom”, alltid är i opposition, skapar konflikt för att få fram budskap och flyttar fokus ”från sakfrågor till punkthändelser genom att förvandla komplicerade händelser till enkla berättelser om verkligheten”. (Stúr 2002, sid. 104) Stúr skriver att i mötet mellan högerpopulistiska och traditionella politiker är ett av de förras grepp att försöka förlöjliga de senare och deras försök att föra en seriös debatt. Gemensamt för den högerpopulistiska politiken är att stärka sitt lands identitet och därmed ha invandringpolitiken högt på sin dagordning. Partierna är beroende av en färgstark ledare, som förstår och förmår använda sig av medierna och ledaren, partiet och det budskap man för fram blir ofta samma sak. Stúr ställer frågan huruvida denna politik kan vara ett resultat av medieutvecklingen där man gått från sakfrågor och ideologiska mål till enskilda händelser och enstaka frågor som väcker stor uppmärksamhet. De högerpopulistiska politikerna, menar Stúr, tycks vara av en ny typ där politiska mål inte är viktiga, utan endast hur man presenterar sig, uppträder och agerar. Politiken förlorar härmed tyngd och innehåll och innehållet populariseras, vilket medierna i allra högsta grad deltar i. (Ibid)

3.4 Politisk journalistik – i kris eller inte?

Den politiska journalistiken är på väg att präglas av en kris, enligt bland andra den franske statsvetaren Erik Neveu. Krisen består i marknadsdrivningen, med krav på maximal vinst, och i den organiserade rationaliseringen av journalistisk retorik och format. Detta handlar exempelvis om att artiklarna blir kortare och att mer utrymme ges åt opinionsundersökningar, mjuka nyheter och praktisk information. Dessutom blandas expertis och underhållning i strävan efter en större publik. (Neveu 2002) Hvitfelt skriver här att nyhetsberättelser med högt sensations- och uppmärksamhetsvärde prioriteras snarare än de med vikt och relevans. (Hvitfelt 2002)

Men denna kritik mot journalistiken är egentligen inte ny, ända sen 1960-talet har medieforskningen betonat de potentiellt negativa riskerna inom politisk rapportering. Några av de första att kritisera kritiken var Brants och den amerikanska statsvetaren Pippa Norris. Brian McNair är en av de forskare som i dag anser att man bör ifrågasätta forskarresonemangen med dystra nutidsbeskrivningar. Enligt McNair utgår dessa från ett intellektuellt och normativt antagande om att handlingar från regering/stat och politiska partiers ansträngningar ska stärkas och legitimeras av en kritisk granskning. McNair ställer sig mer positiv till utvecklingen än till exempel Negrine och Neveu som talar om en allt lägre kvalitet av politisk journalistik, med kommersialisering, tabloidisering, amerikanisering och infotainmentutveckling. McNair påpekar bristen på egentliga bevis för vissa av teorierna och skriver att ”smak” snarare än objektiva kriterier ligger bakom vad det är för rapportering som anses som optimal för en hälsosam demokratisk process. I sin bok *Journalism and democracy* redogör McNair först kort för den traditionella kritiken. Han skriver att den huvudsakligen riktar sig mot elitismfascinationen, om de tolkande och kommenterande journalisterna, om den politiska kapplöpningen, om den oengagerade politiska journalistiken, om beroendet av politiska marknadsförare och om ”hyperadversarialism” (det vill säga en journalistik som skildrar politiken som en arena där politiker strävar efter dominans i stället för som en struktur där medborgare får möjlighet att handskas med kollektiva problem). Men slutsatsen av hans studie är att situationen inte kan sägas vara så dålig som pessimisterna hävdar, framför allt inte i ett längre perspektiv med en jämförelse av situationen för ett sekel sen. McNair säger att det inte har skett någon tidningsdöd ännu, trots varningar, och att det heller inte är något minskat intresse för allvarigare ämnen, såsom politik. McNair håller med om att den politiska rapporteringen blivit mer inriktad på politik som framträdanden, kapplöpning, spektakel och underhållning, och att journalistiken blivit mer spekulativ och tolkande. Men enligt honom behöver detta inte ses som krisartade tecken, utan som journalistikens svar på tekniska, ekonomiska och politiska förhållanden. Mediernas kommersiella behov av publik skapar nya utrymmen för meningsfull representation av icke-elitiska röster och större mångfald i stil och agenda. Enligt McNair handlar det alltså inte om ett deklinerande av den seriösa journalistiken, utan snarare om en reaktion på den ökade tillgängligheten av den politiska debatten. (McNair 2000)

3.5 Journalistikens roll – ett demokratiskt ansvar?

Hjarvard skriver att medierna är ansvariga för representation av såväl politiska aktörers synpunkter som publikens. Enligt honom kan den politiska åsiktsbildningen uppfattas som en symbolisk kamp på mediernas arena, med hänsyn till det allmänna. Journalister är opinionens företrädare nere på arenan men ska också ge vidare folkets synpunkter uppåt. Den grad av uppmärksamhet som en källa får uppfattas av andra källor som ett indirekt index för hur utbredd synpunkten är hos publiken. Och omvänt ser publiken vilken uppmärksamhet en synpunkt får och tar det som tecken för hur betydelsefull aktören och synpunkten är i den politiska debatten. Detta är opinionens mekanismer och om journalisten behandlar politikern enbart som informationskälla så försummar han sin demokratiska roll. (Hjarvard 1995)

De amerikanska medieforskarna Bill Kovach och Tom Rosenstiel tar i *The elements of journalism* upp nio konkreta punkter på journalistens uppgifter, vilka har syftet att förse folk med den information de behöver för att bli fria och självständiga. Dessa handlar om att förmedla sanning, ha lojalitet mot medborgare, verifiera, vara oberoende av de kontrollerande, vara en oberoende kraft, skapa forum för debatt, göra det viktiga intressant och relevant samt göra nyheter förståeliga och proportionerliga. Detta separerar journalistik från underhållning, propaganda, påhitt eller konst. Journalistiken är användbar för människans förståelse av politiken och journalistikens uppgifter gentemot mottagaren är mångfacetterade. Kovach och Rosenstiel menar att varje enskild journalist måste ha ”a personal sense of ethics and responsibility – a moral compass”. Reportrar fråntas alltså inte ansvaret gentemot mediekonsumenterna. I och med att journalisternas kognitiva scheman överförs till allmänheten, behövs en kår som överensstämmer med dess mottagare. Kovach och Rosenstiel beskriver journalistens uppgifter som att inte addera, att inte föra publiken bakom ljuset, att vara så öppen som möjligt om metoder och motiv, att tro på sin egen rapportering och att vara mänsklig. Dessa handlar också om medel som leder till, om än inte direkt synligt, ökat förtroende för både medier och politik och slutligen en stimulerad demokrati. Utifrån tesen om att politisk kommunikation består av de tre parterna politiker, journalister och medborgare bör journalistik framför allt hjälpa människor att bli medvetna om att allt som skrivs på något sätt är en vinklad, ej objektivt speglade, framställning. Detta kan framför allt ske genom att ställa spegeln på olika ställen. (Kovach/Rosenstiel 2001)

Patterson beskriver journalistiken som en version av verkligheten, formad av journalistiska normer och konventioner, som hjälper till att skapa allmän opinion och debatt. I en av sina studier, vilken presenteras i *The politics of news – the news of politics*, sätter han det politiska misstroendet och det minskande antalet partimedlemmar i ett internationellt perspektiv. Han hänvisar till att utvecklingen är liknande i samtliga länder där man har haft en partibunden press som kommit att övergå till, och bli beroende av, kommersiella intressen. Som följd av detta producerar de flesta europeiska dagstidningar i dag professionella nyheter som syftar mer till att informera än övertyga. Vissa dagstidningar begränsar sitt öppet partiska ställningstagande till ledarsidorna, men resultatet från Pattersons undersökning, där journalister från fem länder fått göra nyhetsbedömningar utifrån olika texter, visar

att nyhetsjournalisternas personliga uppfattningar i högsta grad påverkar rapporteringen.

Nyhetsystemet, skriver Patterson, kan alltså komma att stödja eller aktivera en viss tendens hos nyhetspubliken genom sin ton och betoning. Således sker en påverkan av den politiska uppfattningen hos allmänheten, om än i annan form än när pressen var partibunden. (Patterson 1998)

Patterson delar upp journalistrollen i fyra kategorier: passiv-neutral, passiv-ställningstagande, aktiv-neutral och aktiv-ställningstagande (där det första ordet i begreppet står för självständigheten i yrkesutförandet och den andra för positionen som en politisk aktör). I denna karta ses svensk journalistik som relativt neutral i sina ställningstaganden men ändå aktiv i sin yrkesroll. Utifrån sina resultat kommer alltså Patterson fram till att misstroendet mot medierna i synnerhet i Sverige grundas i en kritisk journalistik som utgår från att politiker är egennyttiga. Med en moralistisk ton strävar journalister efter att misskreditera dem, bland annat genom att vända sig till oppositionen för att kunna attackera. Svenska journalister har således hög professionalitet och lågt engagemang, och fungerar som kritiker av makten men håller sig ifrån debatter som kräver en ståndpunkt. Detta innebär en lite för foglig hållning, tycks Patterson mena. Han föreskriver en aktiv-ställningstagande roll för medierna, vilket innebär ett självständigt inflytande över den politiska agendan. (Ibid)

Hjarvard hänvisar till ett antal centrala indikatorer för en demokratisk debatts välbefinnande, där inte bara möjligheten till dessa är viktig utan också det faktiska användandet. (Hjarvard 1995)

- Tillgång till medier, särskilt för medborgare som inte har någon institutionell anknytning.
- Tillgång till information, så att medborgare, politiker och journalister kan debattera och handla på så informerade grundvalar som möjligt.
- En kritisk journalistik som är oavhängig av statliga och privata intressen. Den ska kritiskt reflektera och granska offentliga och privata aktörers uttalanden och handlingar och självständigt uppsöka och avtäcka problematiska områden.
- Mångfald i medieutbudet, där politiska, sociala, etniska och religiösa intressen representeras.
- En offentlig debatt som hänger samman med beslut och förs på ett sätt så att åsiktsbildandet kan påverka beslutsprocessen. Valmöjligheter, avväganden och konsekvenser ska vara välbelysta.
- Hänsyn tas till minoriteter, informationssvaga och annorlunda tänkande.

Tunstall och Negrine förespråkar förändringar inom journalistiken som innebär en gestaltning som betonar vardagen och uppmanar till medborgarkrav. Den journalistiska rollen ska vara den som en förmedlare, alltså en "högtalare" för folkets röst mot politiker. Det handlar om att journalister ska serva medborgare med information och pressa politiker på argument och effektiva lösningar och ta upp frågor som kommer från folket snarare än från politiskt håll, helt enkelt vara talesmän för samhället och komma närmare "Svensson".

3.6 Om medierna, dagordningen och sätten att berätta på

Populärt sagt har medierna en dagordningssättande funktion i och med att de kan bestämma vad folk ska tycka något om, även om de inte kan bestämma vad de ska tycka. För att närmare förstå den här funktionen bör man skilja mellan olika typer av aktörer och se funktionen som en fortlöpande process. Både Strömbäck och Hjarvard hänvisar till James W Dearing och Everett M Rogers som skiljer mellan tre dagordningar: mediernas, beslutsfattarnas och offentlighetens. Opinionsen kan ses som en påverkansprocess mellan dessa tre och relationerna är flera. Beslutsfattare kan försöka att påverka mediernas dagordning i syfte att ändra den offentliga. Medier kan försöka påverka beslutsfattares dagordning genom att ställa dem mot den förmodade dagordningen hos det allmänna. Enskilda aktörer avstämmer sina synpunkter enligt vad de förmodar är de andras dagordning. Mediernas dagordning är dock mest uppenbar och blir därför ett riktmärke för de andras dagordning. Beslutsfattarna ser den som ett uttryck för allmänhetens dagordning och allmänheten uppfattar den som ett uttryck för beslutsfattarnas. (Hjarvard 1995, Strömbäck 2001)

Strömbäck skriver att den *politiska* dagordningen är ett resultat av förhandlingar mellan olika intressen, eftersom alla har en viss makt att påverka vilka frågor som ska tas upp. Men det är medierna som sätter den *samhälleliga* dagordningen i och med att mediebilderna av verkligheten i stort sett är den enda bild de flesta människor får. Det är där som allmänhetens bild skapas och där som partierna presenterar sig. Sammanlagt kan medierna sägas ha tre roller: som motspelare, spegel och kanal. Alla tre bör uppfyllas i mesta möjliga mån för en demokrati, skriver Hjarvard. Att påverka ett vals tema kan vara lika avgörande som för ett partis genomslagskraft som själva framförandet av synpunkter. Vilka teman som hamnar på dagordningen blir alltså utslagsgivande för hur lätt det därefter blir att få tillgång till medierna och hur fördelaktig rapportering man kan få. Men samtidigt som medier både är arena och aktör under en valkampanj är deras makt egentligen som minst under den perioden, eftersom politiska aktörer har mest beredskap och vilja att styra dagordningen då. (Strömbäck 2001)

Den danske kultursociologen Finn Rasmussen skriver att det finns en problematik med den dagordningssättande funktionen i och med att politiker försöker ”ställa sig in” hos en förmodat existerande opinion. Medieinnehållet riskerar att bli profilering och bekräftelse av politikernas synpunkter snarare än en egentlig debatt. Om medier inte känner till befolkningens hållning, eller om de inte vet att det finns blandade uppfattningar i väljarkåren, får ämnen som inte entydigt gör ett parti fördelaktigt svårare att komma till debatt. För ett parti som inte har makten över dagordningen, blir lösningen då att antingen försöka ”stjäla showen” eller ”ändra repertoaren”. Inför ett val satsar partier ofta på det sistnämnda, de förhåller sig endast till motståndarens ämnen om nödvändigt. (Rasmussen 1996)

Om massmedier kan övertyga väljare om vilka teman som är väsentligast i en kampanj blir väljarna benägna att rösta på det parti som bäst tycks kunna hantera detta problem. Här skriver Rasmussen att massmedier därmed inte bara blir dagordningssättande utan också fungerar som en värderingsgrundstomme, så länge mediet inte har låg trovärdighet eller står i motsättning till folks erfarenheter. (Ibid) Om denna dagordningssättandets ”andra nivå”, det vill säga *hur* medierna påverkar, finns

mycket begränsad forskning i jämförelse med dagordningsteorin. Priming och framing är två teorier i det här sammanhanget. Den förstnämnda, skriver Strömbäck, innebär att ”medierna, genom att uppmärksamma vissa saker och inte andra, bidrar till att aktivera och skjuta fram vissa delar av människors kognitiva scheman i deras medvetanden.” (Strömbäck 2001, sid 176) Om medier exempelvis har ett visst ämne högt på dagordningen ökar alltså sannolikheten att det är utifrån partiernas åsikter i den sakfrågan som människor bedömer partierna. Därför blir det också angeläget för de politiska aktörerna att påverka dagordningen. Även framingteorin handlar om sambandet mellan journalistiskt innehåll och människors uppfattningar – det vill säga gestaltning. ”Gestaltningarna skapar ett ramverk för tolkningarna, eller snarare, de ger ledtrådar åt läsarna eller tittarna hur en viss nyhet bör förstås”, skriver Strömbäck (Ibid, sid. 178). Vissa alternativa tolkningar och betydelser av en journalistisk text blockeras i och med att de journalistiska gestaltningarna definierar problemet, ger vägledning om dess orsaker, uttrycker moraliska omdömen och ger en bild av möjliga lösningar. Framingteorin handlar alltså i stort om val av vinkel, attribut, fokus, ordval och teman. Strömbäck tar som exempel att det är skillnad att prata om ”den höga arbetslösheten” och ”den låga sysselsättningen”. Men detta kan vara en, för både journalisten och mediepubliken, omedveten process, och i en samhällelig kontext kan gestaltningar därmed ses som en del av de kulturella värderingarna. Vissa saker tas för givet och ifrågasätts inte. Här ligger en viss makt hos journalistikens gestaltning att påverka människors tankar. Medier bidrar aktivt till de sociala konstruktionerna av verkligheten, skriver Strömbäck. (Ibid)

Stúr skriver i sin avhandling *Vi och dom* om konsensusjournalistik som ett sätt att berätta på – det vill säga att upprätta en gemenskap med läsarna i texten. Här handlar det till stor del att skapa en känsla av ”vi” och ”dom” i syfte att bygga upp ett förtroende, och genom detta övertyga läsaren. (Stúr 2000) Kommunikationsforskaren Brigitte Mral och informatören Maria skriver också om konsensusjournalistik och menar att ”vi och dom”-uppdelningen görs genom att referera till gemensamma åsikter och värderingar. (Mral/Karlberg 1998)

4. Metod

4.1 Ett tillvägagångssätt i fem nivåer

Arbetet med studien har genomförts på fem olika nivåer – från urval av material till textanalys och resultatredovisning. Nedan redovisas nivåerna, först i en kortfattad sammanställning och därefter mer detaljerat med avseende på avgränsningar samt dramaturgi- och retorikanalys.

I-II. Kvantitativt urval i två omgångar

Som första nivå i undersökningen gjorde vi ett kvantitativt urval där samtliga artiklar i de två tidningarna, som behandlade valrörelsen under den aktuella perioden, räknades. Detta gjorde vi genom att läsa de aktuella tidningarna i form av mikrofilm på Kungliga biblioteket i Köpenhamn. Samtidigt räknade vi och kopierade de valartiklar som berörde invandringspolitik, medan resten uteslöts. Det är med hjälp av dessa som vi har genomfört den kvalitativa studien.

III. Närläsning – urskiljande av dramaturgiska akter och retoriska mönster

Efter flera noggranna genomläsningar av artiklarna om invandringspolitik fick vi en bild av de dramaturgiska mönster och retoriska medel som förekom. Vi ordnade artiklarna i dramaturgiska akter utifrån det kronologiska händelseförloppet och valde därefter ut 14 från respektive tidning som var representativa och illustrerande för dramaturgin. Eftersom en valkampanj innebär en bred bevakning av olika frågor valdes inget enskilt händelseförlopp, utan i stället fristående händelser som vi såg vara typiska för dramaturgin i stort under valkampanjen. Utifrån närläsningen valde vi också fyra artiklar från vardera tidning för att analysera med avseende på den retorik som var typisk för det journalistiska berättandet.

IV. Dramaturgisk analys

De 28 dramaturgiskt utvalda artiklarna analyserade vi sen utifrån undersökningsfaktorerna med tanke på de dramaturgiska grepp som används i texten, till exempel rollfördelning och relationer mellan aktörerna.

V. Retorisk analys

Med hjälp av undersökningsfaktorerna identifierades slutligen de retoriska drag som vi under närläsningen kunnat urskilja i journalisternas beskrivningar. I de åtta artiklarna uppmärksammade vi exempelvis laddade ord och kulturella föreställningar.

4.2 Kvantitativt urval i två omgångar

De texter som har ingått i den kvantitativa undersökningens första omgång är samtliga artiklar som publicerades i B.T. och Jyllands-Posten under valkampanjen 2001 och som behandlar valet. Det handlar om artiklar på nyhetsplats och reportagetexter, men inte notiser eller ledar- och debattartiklar. Huvudsakligen har de räknade artiklarna återfunnits på nyhetssidor samt sidor under vinjetten ”valg”, men det har även publicerats valrelaterade artiklar på ekonomi-, kultur-, tv-, sport- och motorsidor. Följande artiklar har uteslutits ur undersökningen.

- Artiklar under vinjetten ”analys” eller ”kommentar”.
- Artiklar där journalisten skrev i en *mer* tyckande än sammanfattande form eller där någon annan än en journalist stod som författare.
- Artiklar som *huvudsakligen* handlade om kommunalvalet om artikelns ämne berörde både detta och folketingsvalet.
- Artiklar som berörde ett ämne som skulle kunna ses som en valfråga, men utan att ta upp den politiska aspekten.
- Bilagor och lokalupplagorna för Köpenhamn och Århus.
- Schematiska sammanställningar över till exempel partiståndpunkter.
- Förstasidornas puffar. Om en artikel däremot förekommit på förstasidan med byline och utan sidhänvisning har detta tolkats som en fristående artikel.

Även artiklar utan politikeruttalanden har inkluderats i uppsatsen. Här har dock krävts att artikeln varit uppenbart relaterad till valrörelsen i annat hänseende.

Vad gäller notiser har gränserna varit mer otydliga i B.T. än i Jyllands-Posten i och med avsaknaden av en återkommande notisspalt i B.T. Här är dessutom bildnotiser och artiklar i punktform mer frekvent förekommande än i Jyllands-Posten. Dessa har bedömts ligga utanför artikeldefinitionen. Om flera kortare artiklar har publicerats under samma ingress har dessa räknats som en artikel.

I det andra kvantitativa urvalet – det vill säga urvalet av de artiklar som berör invandringspolitik – har ingått alla artiklar i det ursprungliga materialet som har frågan som huvud- eller bitema. I vissa fall har invandringspolitik varit huvudämnet för artikeln, och i andra förekommer det enbart i något kortare stycke. Däremot har de artiklar inte tagits med i beräkningen, där begrepp som ”Dansk Folkeparti”, ”udlaendingepolitik”, ”indvandrere” eller ”udlaendinge” enbart nämndes i en uppräknings eller liknande, utan att beröras vidare.

Invandringsspörsmålet var i både B.T. och Jyllands-Posten det enskilda ämne som behandlades utpräglat mest i artiklarna. Övriga frågor var sjuk- och äldreomsorg, skatter, utbildning, utrikespolitik, personliga konflikter och politisk strategi.

4.3 Massmedieretorik – en kvalitativ analysmetod

Valet av ämne för undersökningen har gjort att det har känts viktigt att lägga vikt vid textens relation till det sammanhang i vilket den har uppkommit. Därför har vi valt ett kvalitativt angreppssätt för att kunna ge en bild av tidningarnas rapportering kring invandringspolitik. Vi vill fånga abstrakta mönster och strukturer som hänger tätt samman med rådande värderingar och strömningar i samhället och har därför valt att bygga undersökningen på massmedieretoriken, omskriven av bland andra medieforskarna Britt Hultén och Bengt Nerman. I boken *Journalistikanalys* skriver Hultén att man genom att kvalitativt analysera texter kan vinna kunskap om den tid och det samhälle som texten har kommit till i, med de värderingar och förhållningssätt som råder. Retorikanalys tolkar texter genom en kvalitativ metod där forskaren själv spelar en viktig roll i arbetet, eftersom det är hon som med sin förförståelse, sina erfarenheter och kunskaper som redskap tolkar texten. Hultén påpekar däremot att retorikanalysen trots detta kan vara en objektiv metod, tack vare att frågeställningarna systematiseras och underlaget för tolkningen redovisas noggrant. (Hultén 1997)

Men massmedieretoriken är inte bara intresserad av att undersöka konkreta texter, de rent språkliga elementen, utan vill också sätta den i relation till en bestämd bakgrund och analysera texten i förhållande till denna. Detta skriver såväl Nerman och Hultén som Mral och Karlberg. Retoriska yttranden uppkommer alltid i ett politiskt och socialt sammanhang och den samhällseliga kontexten är därmed så viktig att den bör kartläggas och vara utgångspunkt för analysen. (Mral/Karlberg 1998)

Hultén skriver i linje med detta att ”massmedieretoriken utgår från texten och söker sig därefter utifrån en analys via texten tillbaka till den situation och det sammanhang som texten eller programmet kommit till i”. (Hultén 1997, s. 9) Genom att vara insatt i den samhällseliga kontexten, och utifrån denna använda den retoriska analysens redskap, kan man alltså vinna ytterligare och djupare kunskap om sammanhanget. Detta tycker vi ger oss stöd i valet att använda massmedieretorik som undersökningsmetod, särskilt eftersom Hultén också betonar vikten av ett medieretoriskt tänkande i analys av texter som berör invandrapolitik och liknande frågor.

När man analyserar texter som berör invandrare, flyktingar, etnicitet och mångkultur är det särskilt viktigt att studera perspektiv och föreställningar som är synliga i texten, skriver Britt Hultén och pekar på två viktiga frågor för att utröna textens retoriska medel: ”Vems perspektiv återfinns i texten? Vilka föreställningar om etnicitet och kultur finns?” (Ibid, s. 93)

4.4 Den dramatiska metoden

I *Massmedieretorik* skriver Nerman om det han kallar den dramatiska metoden, vilken är en slags retorikanalys. Där utgår man från mediernas tendens att gestalta världen med hjälp av grepp hämtade från dramaturgin. Genom att använda sig av språkliga och litterära konventioner som byggmaterial skapar skribenten ett rum av ord. Detta har golv, kulisser, rekvisita och befolkas av människor med

olika relationer. Om man granskar rummet och dess inredning kan man urskilja skribentens och mediets relationer till verkligheten och de värderingar relationen bygger på.

När vi läser-lyssnar-tittar så bevittnar vi, säger den, en *teaterföreställning*, med mediet-journalisten som *författare* och *regissör*. Denna föreställning som alltså utgöres av och äger rum i texten, försiggår på en scen, med kulisser och rekvisita; där finns aktörer i huvud- och biroller, där finns en handling och där finns en publik. Publiken är läsarna-lyssnarna-tittarna, som på olika sätt är närvarande vid föreställningen och i pjäsen. (Nerman, 1973, s. 55)

Ur texten plockar man under den dramatiska analysen fram olika faktorer och frågar sig hur handlingen dramatiseras i texten. Vilka roller finns, hur framställs de, vad kallas de, vad får de göra och vilka relationer har de till varandra? Genom att använda sig av en sådan här metod kan man se vilka av aktörerna som får stiga fram tydligt och tala och vilka som hålls i bakgrunden, och dessutom studera var journalisten placerar sig, skriver Nerman vidare: ”hur nära han befinner sig det som sker, vem han väljer som källa och vem som får vara auktoritet för det som berättas.” (Ibid, s. 55)

Dessa resultat måste man sen belägga genom att visa på talande citat ur texten. ”Metoden att som det heter ’belägga’ vad vi iakttar är i första hand att citera: att spåra och återge karaktäristiska och talande citat.” (Ibid, s. 55) Nerman beskriver noggrant hur en dramaturgisk analys går till. Man utgår först och främst från de fakta som finns i texten, skriver han. Ur dessa rekonstruerar man handlingen och aktörerna – de personer eller myndigheter som deltar i skådespelet. Därefter kan man fastställa vilka aktörer som framträder i huvud- respektive biroller, vad de får säga, hur de beskrivs, vad de får göra och så vidare. (Ibid)

Vad gäller textuella skildringar av personer och händelser ställer alltså både Hultén och Nerman upp ett antal faktorer att använda vid massmedieretorisk analys. Dessa har vi anpassat till den här studien och ställt upp schematiskt nedan som grund för den dramaturgiska och retoriska analysen.

4.5 Undersökningsfaktorer

Dramaturgi

Handling: Vad är det som händer?
Aktörer: Vilka är de? Vilka roller får de? Finns det huvudroller och biroller? Vad får de säga? Hur får de säga det? Vad får de inte säga? Vilka relationer får de till varandra? Hur gestaltas de? I vilken egenskap framträder de? Vilka benämningar (epitet) knyts till dem? Finns journalisten med som aktör? Vilken roll antar han/hon i så fall? Vad säger journalisten?

Retorik

Vilka laddade och värderande ord använder journalisten? Vilken funktion fyller dessa? Vilka fakta används och vilka källor? Vilka fakta och vilka källor används inte? Vilka kulturella föreställningar finns i texten? Vilka berättarperspektiv används?

4.6 Validitet och reliabilitet

Ett kvalitativt angreppssätt innebär ofta en reliabilitetsdiskussion om tolkning som vetenskaplig metod. En massmedieretorisk analys bygger på forskarens förförståelse, vilket kan ge vissa problem.

Tolkningen bygger givetvis alltid på en förförståelse och ett forskningsintresse. Uttolkaren är inget oskrivet blad, inget rent och objektivet sökarljus. Som i all annan forskning, kvantitativ eller kvalitativ, är redan studieobjektet resultat av ett personligt val. (Mral 2000, s. 156)

Enligt Hultén bygger repeterbarheten i en retorikanalytisk studie på att den utgår från en systematiserad frågemall, samt att underlaget för tolkningarna redovisas tydligt och klart. Studiens intersubjektivitet och reliabilitet bör garanteras av att vi båda har läst och analyserat samtliga artiklar som ingår i undersökningen. Dessutom har undersökningsfaktorerna hela tiden legat till grund för textanalysen i resultatredovisningen. De har kontinuerligt kontrollerats mot och justerats efter analysmaterialet för att göra resultatet så tillförlitligt som möjligt. Vid en repetition av studien där forskaren använde sig av samma frågemall borde denna nå samma resultat då frågorna som undersöks är specifika. I resultatredovisningen återges också citat för att belägga varje dragen slutsats. Under arbetets gång har vi dessutom varit medvetna om och diskuterat vår förförståelse och dess eventuella inverkan på resultatet. Validiteten kan antas säkerställas i och med att studien avser att visa på det journalistiska berättandet av invandringsfrågan under den danska valkampanjen 2001 och metoden därefter består av närläsning av de artiklar som berörde denna fråga enligt detaljerade definitioner.

4.7 Metodproblem

Som metodproblem bör poängteras våra begränsningar som icke-danskar, både vad gäller språk och kulturella referensramar. Språkskillnader kan innebära att vi har missat subtila nyanser i texterna som analyserats, samtidigt som vi inte har haft samma begreppsuppfattning som en dansk person. Dessa svårigheter borde dock ha varit mindre vid läsning på ett nordiskt grannspråk än vid ett till svenskan icke-besläktat och bör ha överkommits genom att vi använt en utförlig dansk-svensk ordbok. Vi påpekar dessutom att vi inte kan veta vad Dansk Folkeparti står för i den danska allmänhetens ögon, samt vilka stämningar som rådde under valkampanjen 2001. Men det kan antas att studien har utformats utifrån en mer kritisk hållning av oss än den skulle gjort av en person som lever och verkar i Danmark, med tanke på våra idéer om vad som bör tas för givet i en artikels kontext.

Det har funnits vissa oklarheter kring skillnader mellan dansk och svensk politik och journalistik. Detta gäller Folketingets och partiernas organisation samt tidningarnas typografiska utformning. Gränserna mellan analyserande, rapportering och tyckande artiklar har varit oklara. Användningen av vinjetter har inte alltid varit uppenbar och citatanvändning har förekommit både i kommenterande och informerande artiklar. Detta kunde därmed inte styra vilka artiklar som skulle inkluderas i den kvantitativa delen av undersökningen, utan andra faktorer har fått ligga till grund för urvalet, vilka redovisas ingående ovan.

5. Resultat

5.1 Kvantitativ materialöversikt

Enligt de avgränsningar som angivits i metoddelen förekom sammanlagt 215 artiklar om valet i Jyllands-Posten, och 139 stycken i B.T. Av dessa sammanlagt 354 valpolitiska artiklar tog 76 stycken i Jyllands-Posten och 47 i B.T. upp sakfrågan om den danska invandringpolitiken.

Antal artiklar i de olika urvalsfaserna

	B.T. (011031 – 011120)	Jyllands-Posten (011101 – 011120)
Om folketingsvalet	139	215
Om invandringsfrågan	47 (34 % av 139 artiklar)	76 (35 % av 215 artiklar)
Om övriga frågor	92 (66 % av 139 artiklar)	139 (65 % av 215 artiklar)
Till dramaturgisk analys	14	14
Till retorisk analys	4	4

5.2 De politiska aktörerna i valkampanjsrapporteringen

Poul Nyrup Rasmussen – partiledare för Socialdemokratiet (S)

Anders Fogh Rasmussen – partiledare för Venstre (V)

Pia Kjaersgaard – partiledare för Dansk Folkeparti (DF)

Mimi Jakobsen – partiledare för Centrum Demokraterne (CD)

Bendt Bendtsen – partiledare för De Konservative (K)

Marianne Jelved – partiledare för De Radikale Venstre (RV)

Jann Sjurzen – partiledare för Kristelig Folkeparti (KrF)

Birthe Rönn Hornbech – Venstres rättspolitiska ordförande

Uffe Ellemann-Jensen – Venstres före detta partiledare

Kristian Thulesen Dahl – Dansk Folkepartis partisekreterare

Svend Auken – miljö- och energiminister

Karen Jespersen – inrikesminister

Frank Jensen – justitieminister

Mogens Lykketoft – utrikesminister

Henrik Dam Kristensen – socialminister

5.3 B.T. – Ett drama i fyra akter

I B.T. handlar de allra första valkampanjsdagarna om utspel och krav från partierna i frågan om invandring. Socialdemokratiet och Centrum Demokraterne blir först ut att markera sin hållning i temat, vilket redan från början förutspåts bli valets kärna. Akten präglas av tävlan mellan partierna om vem som kan åtstrama invandringspolitiken mest, i en form av kapprustning, och rollerna tilldelas.

I akt två förs en hätsk debatt där oenigheten inom de största partierna, Venstre och Socialdemokratiet, kommer fram. Invandringsfrågan blir skjutvapen. Kritiska röster hörs som vill tona ned debatten. Här vänder det och såväl väljare som vissa politiker skräms av hårdheten i diskussionen.

Tredje akten innebär en maktkamp mellan framför allt Anders Fogh Rasmussen och Poul Nyrup Rasmussen, där regeringsbildandet börjar närma sig. Nu sätts fokus på de potentiella statsministrarna i en spelgestaltande form. Invandringsfrågan är inte längre huvudämne i debatten. När den väl tas upp är den av underordnad betydelse. De ”klassiska” valfrågorna ekonomi, vård och skatter blir viktigare och valrörelsen övergår till att bli av mer traditionellt slag, även om ”cirkus-karakteren” fortfarande finns.

I fjärde akten blir sakfrågan kring invandringen viktig igen, fast denna gång inte som argument i rikspolitikernas händer utan som ett konkret samhällsfenomen. Den beskrivs som ett problem enligt tidningens egen undersökning, enligt en opinionsundersökning och enligt en professor. Samtidigt når dramatiken sin topp. Valtemat är missuppfattat enligt de kommunala borgmästarna och de konkurrerande partierna markerar sina positioner inför slutspurten.

Akt I Rollfördelning och presentation av konflikten

Mimi: Pia K skal holdes ude (011102)

Handling: Jakobsen säger att CD inte vill stödja en regering där DF:s flyktingpolitik får inflytande. DF hävdar att CD pekar på en borgerlig regering endast för att själv komma över spärrgränsen.

Aktörer: Jakobsen och Thulesen Dahl citeras. Nyrup, Fogh och Kjaersgaard omnämns.

Jakobsen framstår som den som ställer orimliga krav utifrån sitt partis position. Ingressen lyder: ”Mens Mimi Jakobsen og CD kaemper for at overleve, stiller partiet ultimative krav til Venstres formand Anders Fogh Rasmussen som forhandlingsleder efter valget.” Det orimliga är alltså paradoxen att partiet ställer ultimatum trots att de kämpar för att överhuvudtaget komma över spärrgränsen. Thulesen Dahl ser på Jakobsen som en slug falskspelare och menar att CD kör en ful taktik för att få makt. Jakobsen slår inte tillbaka påhoppen, utan svarar endast på sakfrågan.

”På to, tre afgørende punkter er vi dybt uenige med Dansk Folkeparti. Det drejer sig om flygtninge/udlaendingepolitikken og EU-politikken. Så må Anders Fogh sige, hvad han vil. Vil han danne en firklöverregering, som han tit har sagt, han helst vil, så siger vi ja tak, det vil vi gerne. / Men vi lægger ikke stemmer til en regering, der politisk baserer sig på Dansk Folkepartis politik på det her område”, siger Mimi Jakobsen. / Puster sig op / Dansk Folkepartis Kristian Thulesen Dahl kan ikke tage CDs udmelding alvorligt. / ”CD puster sig rigeligt op i meningsmålingerne lige nu ligger det til ikke at komme

i Folketinget. Alligevel stiller de ultimative krav og snakker om ministerposter. / Man kan få den tanke, at Mimis hjerte banker så stærkt for Nyrup, at hun blot peger på en borgerlig regering for at bringe CD over spærregrensene. Derfor stiller hun en række krav, der efter valget kan legitimere, at hun springer fra at pege på Fogh i stedet peger på Nyrup. Jeg kan ikke CD alvorligt. Deres udmelding i dag er ren taktik”, siger Thulesen Dahl.

Thulesen Dahl tildeles den offensive rolle medan Jakobsen blir den som får försvara sig, trots hennes framträdande roll i rubriken och att hon tilldelas det avslutande citatet. Kjaersgaard är i och med rubriken föremål för artikeln, men får inte framträda utan representeras i stället av en partikamrat.

Faerre skal gifte sig til Danmark (011103)

Handling: I detta första utspel ger sig S in i kampen om invandringspolitiken. De föreslår att möjligheten till familjesammenføringer bör begränsas men framför inga konkreta detaljer.

Aktörer: Jespersen och Henrik Sass Larsen från S citeras. Dam Kristensen och Jelved omnämns.

”En strategisk sejr til Karen Jespersen”, lyder ingressen och S framställs som de tröga som äntligen beslutat sig i invandringsfrågan. De hänger nu på trenden efter att tidigare ha varit på en annan kurs. ”Socialdemokraterne er nu rede til at begrænse familjesammenføringerne drastisk”, skriver journalisten och använder sen ordet ”äntligen” som visar på en bakomliggande värdering att utspelet ”är på tiden”. Dam Kristensen framstår som birollsinnehavare och Jespersens ”side-kick”.

Endelig åbner socialdemokraterne for en mere favorabel hjemsendelseordning af utilpassede indvandrere. Karen Jespersen fremlagde udspillet sammen med socialminister Henrik Dam Kristensen – og trods en kaskade af spørgsmål afviste de to ministre at konkretisere målsætningerne til egentlige forslag.

Jespersen får rollen som den drivande socialdemokraten, som Nyrup står bakom och dirigerar. ”Fredagens socialdemokratiske [sic] kursskifte markerer, at Nyrup entydigt har kastet sit lod i strammernes vægtskål”, skriver journalisten. I artikeln finns ingen konflikt eftersom ingen får ifrågasätta förslaget, Sass Larsen ges två citat och är enig med Jespersen.

Akt II Konfliktuptrapping – kritiska röster kommer till tals

Nyrup truer ministre med fyring (011105)

Handling: Vissa socialdemokratiska ministrar har uttalat sig om invandringspolitik i en annan anda än den av partiet föreskrivna. Nyrup slår näven i bordet och visar vad som gäller i hans parti.

Aktörer: Nyrup, LO-ordföranden Hans Jensen, Jytte Andersen, folketingsgruppens vice ordförande och Auken citeras. Jespersen, Dam Kristensen och Jensen omnämns.

Nyrup ges fyra av sju citat och därmed huvudrollen. De övriga tre som får tala ges ett citat vardera. I första stycket framställs Nyrup som partiledaren som försöker få kontroll över sina underordnade.

Poul Nyrup Rasmussen forsögte fra starten at demontere den spraengfarlige udlændingedeбат på Socialdemokratiets kongres i Kolding søndag. Truslen om fyring menes primært henvendt til den tidligere socialdemokratiske formand Svend Auken, der ifølge B.T.s oplysninger lørdag havde en ”kammeratlig samtale” med Nyrup.

Oenigheden inom S beskrivs som ”afgrundsdybe forskeller med hensyn til udlændingepolitikken”. De två journalisterna tar stor plats i texten, deras sammanfattningar dominerar över citaten och politikernas argument. Tonen är ironisk och raljerande: journalisterna ställer sig tydligt ovanför de politiker som de beskriver.

Indenrigesministeren holdt en ’Jespersen-light’-tale, hvor hun var hyperforsigtig med ordvalget. Svend Auken holdt et harmløst, humoristisk indlæg, og justitsminister Frank Jensen indskraenkede sig til at tale om dyrevelfaerd.

Här antyds att Jespersen vanligtvis är hård, och kanske lite obetänksam, i sin argumentation, men nu har veknat inför Nyrup. Och Auken framstår som att han tidigare varit bångstyrig i förhållande till partiets linje. Han får i texten säga att han nu kan tänka sig att gå med på Nyrups åtstramande lagändringar. I och med detta har Nyrup lyckats samla socialdemokraterna med sitt uppmanande ”hammerslag fra kongressens talerstol”.

Nyrup slog i sin kongrestale fast, at fredagens utspil fra Karen Jespersen og Henrik Dam Kristensen er partiets politik, som han selv bakker op – og alle andre SKAL bakke op: ’Man er ikke minister i min regering, hvis man ikke bakker op om den politik, jeg står i spidsen for’, sagde Nyrup i et usaedvanligt klart sprog. / Svend Auken var alt andet end begejstret for at uddybe sine synspunkter over for B.T.: ”Jeg går ind for lovstramninger, hvis det viser sig nødvendigt. Jag talte med Nyrup lørdag, og det var mit indtryk, at vi var enige”, lød meldingen fra Svend Auken (...)

Det er bluff, Bendt (011106)

Handling: Jelved kritiserar Bendtsen och den invandringspolitik hans parti för tillsammans med V.

Aktörer: Ovanstående två personer citeras.

Personbeskrivningarna av aktörerna gör rollerna tydliga. Jelved är den danska politikens tråkiga gamla råttan och Bendtsen är på inget sätt oäven. Hon ges henne den mest negativa framtoningen.

Som den gamle rotte, Marianne Jelved nu engang er i dansk politik, virkede hun mere snu og dreven i debatten, men den fynske Bendt Bendtsen virkede på ingen måde ueffen. Han har en udpraegyet taeft for mere populaere synspunkter end den meget saglige – og måske også lidt kedelige Marianne Jelved.

Jelved kallar konservatives politik för valet största bluffnummer, men Bendtsen köper inte hennes argument, skriver journalisten. De båda ges ungefär lika stort utrymme i texten, men hon får stå för rubrik och ingresscitat med sin skarpa kritik av Bendtsen, vilket gör henne till den starkare aktören i

förhållande till honom. Men de båda beskrivs som konkurrenter nära de största partiledarna i och med sina positioner. ”De er som bekendt de to gange Rasmussens nærmeste partnere. Begge har chance for at få betragtelig politisk indflytelse efter valget – afhængig af, hvem der vinder valget.”

Karen Jespersen: V-udspil er racediskrimination (011107)

Handling: V har presenterat ett förslag om att invandrare från Somalia, Turkiet och Pakistan inte ska få rätt till familjesammanföring, vilket av Jespersen anses vara rasdiskriminering.

Aktörer: Jespersen och Rönn Hornbech citeras.

Jespersen får rollen som kritiker av V:s förslag. Hon dominerar texten och ges huvudrollen.

”Venstre har haft for travlt med deres forslag. Det ser nemlig ud til, at det er en klar overtrædelse af loven om racediskrimination, fordi Venstre vil udpege bestemte lande, hvor familiesammenføringer skal nægtes. Man må nemlig ikke behandle forskelligt, alt efter hvor de kommer fra,” siger Karen Jespersen, der dog bakker op om Venstres hensigt med udspillet.

Journalisten gör sig synlig i texten och ställer frågan: ”Du betegner forslaget som racediskrimination. Er Venstre racister?” där Jespersen svarar nekande.

”Jeg kunne ikke drømme om at påstå, at Venstre er racister. Det skal være en lærestreg til Venstre om ikke at have så travlt med at angribe Socialdemokratiet for at oprette en tænketank på området. Venstres hurtige forslag er derfor noget makværk – det er ren luft.”

Det är journalisten som introducerar ordet rasist i sin fråga och med det tar han själv ansvaret för ordvalet. Jespersen står därmed endast för kritik av förslaget och inte av V. Rönn Hornbech har ett rakt, bestämt språk och försvarar förslaget i ett kort kärnfullt citat: ”Der er kun én vej frem, og det er at sige, at personer fra invandrerlande ikke kan få familiesammenføring”. Det kan utläsas en distans mellan de två aktörerna i och med att de uppträder under separata underrubriker och aldrig får svara på varandras uttalanden.

DF nærmer sig Venstre (011107)

Handling: De tre partierna V, DF och RV har gjort utspel i invandringsfrågan och det politiska avståndet mellan V och DF sägs ha minskat.

Aktörer: Ingen citeras. Rönn Hornbech refereras. Fogh omnämns.

DF har huvudrollen i och med att deras förslag beskrivs mest. Enligt journalisten försöker DF att närma sig V och K på grund av taktik. ”Mens Venstre skærper tonen på udlændingeområdet, forsøger Dansk Folkeparti taktisk at tilnærme sig V-K.”, skriver journalisten i ingressen och vidare: ”DF har forsøgt at fremlægge et udspil, V-K ikke uden videre kan afvise”. DF framstår som det taktiska aktiva partiet, jämfört med de andra som hålls passiva i texten. DF ”fremlagde”, ”vil”, ”kraever”, ”har forsøgt” medan de andra partierna ”önskar”, ”ikke uden videre kan afvise” (DF:s förslag) och ”vil på

linje med DF". DF och K behandlas som ett kollektiv och personifieras inte i artikeln, till skillnad från V som får representeras av Fogh och Rönn Hornbech.

Birthe Rönn Hornbech ønsker isaer at bremse familiesammenføringer fra Tyrkiet, Pakistan og Somalia. Det skal ske ved at inføre regler, hvor familiesammenføringer "der er led i en aegteskabstradition generation efter generation" stoppes.

Birthe Rönn Hornbech sat på plads (011108)

Handling: Rönn Hornbech gick för långt i sina idéer om att begränsa familjesammanföringar, anser Fogh och tillrättavisar henne.

Aktörer: Fogh och Lykketoft citeras. Rönn Hornbech omnämns.

Journalisten beskriver utskällningen som en överraskning. "Alligevel kommer Venstrebossens irettesaettelse som lidt af en overraskelse, da Anders Fogh selv deltog i det V-udspil hvor Rönn Hornbech ytrede sine holdninger." Fogh får rollen som den tillbakahållande ledaren som värnar om att reglerna ska vara lika för alla, oavsett etnisk bakgrund, vilket han får säga i brödtextens inledning.

Han pointerer derfor, at Venstre under ingen omstaendigheder vil forskelsbehandle etniske grupper i sin politik, når det handler om familiesammenføringer. / "Reglerne ska vaere ens for alle. Vi kunne ikke drømme om at diskriminere mod bestemte grupper med en anden etnisk baggrund," siger Anders Fogh Rasmussen.

Rönn Hornbech är, trots sin centrala roll i konflikten, passiv i texten eftersom hon inte har kunnat nås. Hon tilldelas epitetet "den kontante Venstre-kvinde". Lykketoft får birollen som antagonist och han hånar V:s interna gräl.

"Venstre har kritiseret Socialdemokratiet for at vi har oprettet en taenketank på familiesammenføringsområdet. Men hvad har Venstre at byde på. De har et skaenderi mellem Birthe Rönn Hornbech og deres leder," hånede Mogens Lykketoft.

En intrig byggs upp i texten genom rubrikval samt att journalisten tar upp en tidigare konflikt mellan Rönn Hornbech och Fogh. "Det er ikke forste gang, at Birthe Rönn Hornbech och Anders Fogh Rasmussen har vaeret uenige i udlændingedebatten. Sidste gang, det skete, var Birthe Rönn ved at blive fyret som retspolitisk ordfører."

Danmark er ramt af forvirring (011108)

Handling: Väljarna är trötta på invandrardebatten, enligt väljare och en kommunikationsrådgivare.

Aktörer: Kommunikationsrådgivaren Niels R. Brinkmann samt de fyra väljarna Line Louise Jensen, Katrine Smith, Jens Elgum och Tommy Bank citeras.

Texten inleds med ingressen ”Förvirringen har ramt Danmark. Meningerne om udlændingepolitik er mange – for mange. Og det hele hörner langt væk af taktik. Valgekamps-taktik.” Det framkommer en distans mellan politikerna och väljarna och journalisten skriver här utifrån väljarperspektivet.

Samtliga fem aktörer håller med varandra och får med var sitt citat i samklang rikta kritik mot den politiska debatten. Journalisten förstärker deras enighet genom att samlänka citaten med meningar som visar att de står på samma sida.

”På et eller andet tidspunkt håber jeg, det bliver muligt at skaere igennem. Lige nu kan jeg kun se, at de er ude på at score en masse stemmer, og jeg tror ikke på det, de siger,” siger Line Louise Jensen. / Hun er ikke ene om at ønske sig nogle helt klare standpunkter. ”Det hele virker rodet og selvmodsigende. Der er meget taktik i det spil, men jeg kunne godt ønske mig lidt klarhed,” siger Katrine Smith. / Meldingerne fra partierna har tilsyneladende givet det indtryk, at alle partier vil det samme. / ”Det er svært at finde rundt i, hvad de siger, men for mig at se vil de alle sammen det samme. Og jeg synes, der er uforholdsmæssigt meget fokus på netop udlændingepolitikken,” siger Jens Elgum. / Og han er ikke den eneste der synes, at emnet udlændinge fylder lige vel rigeligt i valgkampen. / ”De gør et meget stort nummer ud af det, men jeg har opgivet at gøre mig klog på politikere,” siger Tommy Bank.

Kommunikationsrådgivaren får uttala sig flera gånger och ges rollen som sakkunnig. Men han lägger samtidigt in en personlig vinkel och identifierar sig med väljarna: ”Vælgerne bliver snotforvirrede – jeg bliver selv forvirret’ (...).” Han får förklara att den politiska förvirringen beror på krocken mellan ideologin i DF och RV, och den taktik som används av S och V. Partierna bråkar om en oenighet som egentligen inte existerar, säger han och tillägger: ”Det ærgerlige er, at det gør valgkampen til en paradeforestilling”.

Akt III Maktkamp

Fogh og Nyrup i kedelig 0-0 fight (011110)

Handling: I de två kandidaternas första tv-duell diskuteras bland annat sjukvård och invandring.

Aktörer: Fogh och Nyrup samt ungdomsförbunden för V (VU) och S (DSU) citeras. Ellemann-Jensen, Kjaersgaard, Jespersen och Inge Dahl Sørensen från V omnämns.

Scenen målas upp som en sportarena där de två konkurrerande ungdomsförbunden uppträder som publik iklädda lagtröjor och –halsdukar, ”der ivrigt heppede på hver deres idol”. I och med textens ingående beskrivning av publiken framstår denna som huvudrollsinnehavare.

”Vi savner Ellemann. Han kunne give os modstand,” hujede det store kor af unge socialdemokrater. De mente ikke overraskende, at Poul Nyrup slap bedst fra duellen. / Til højre i salen sad de blå VU’ere, der nok kunne måle sig med DSU’erne i antal, men ikke i stemmekraft, selv om VU’erna ivrigt råbte kampråbet – Nyrup skal på efterløn. (---) Hvor er Pia – råbte DSU-koret, da Venstres formand efter spørgsmål fra salen fastslog, at Venstre lægger vægt på, at udlændingedebatten foregår i en ordentlig

tone. / ”Hvor er Karen,” svarede Anders Fogh, der tilføjede, at Venstre mener, at flygtninge og indvandrere skal have været i Danmark i syv år, før de får adgang til fuld bistandshjælp.

Med sine rop anspælar publiken på V:s politiska närmanden mot DF, och Fogh på Jespersens roll som ett slags svart får i S. Invandringsfrågan hamnar därmed på dagordningen i diskussionen. Fogh och Nyrups debatt gestaltas som en tävling där båda konkurrerar om att, och anser sig, hålla en ordentlig ton i invandringsdebatten. På samma gång smutskastar de varandras partier och politiska uttalanden.

”Jeg har aldrig talt nedsættende om nogen befolkningsgruppe. Jeg kritiserer systemet i en ordentlig tone. Det er ikke Venstre-folk, der har talt om at sende flygtninge til en øde ø,” sagte Anders Fogh. / ”Det er dog Inge Dahl Sørensen, der har talt om at lave fangelejre for muslimer. Lad os glemme det og fasthold en ordentlig tone. Den rå og hævngherrige tone, der har været i udlændingedebatten, er skadelig for Danmark. Vi skal ikke risikere, at Danmark bliver isoleret på grund af ekstreme synspunkter i udlændingedebatten,” sagde Nyrup.

Fogh får epitetet ”den anden Rasmussen” i ingressen och underförstått beskrivs Nyrup således som den förste. I övrigt i texten är de relativt jämstarka i sina roller.

Nyrups ukendte side (011114)

Handling: Vid ett valmöte river Nyrup ut sidor ur Foghs bok för att visa sin kritik mot Foghs meningsbyte sen boken skrevs.

Aktörer: Ovanstående partiledare citeras. Kjaersgaard och Jespersen omnämns.

Journalisten ger sig själv en något tolkande roll i texten och sätter sig ovan de två politikerna i och med en raljerande ton. Denna märks både i de citat som Fogh ges och i journalistens detaljerade beskrivning av situationen som en cirkus med konfetti och ballonger.

Det sidste spurt mod statsministeriet er sat ind. Om en uge er valget afgjort. I aftes nåede valgkampen nye højder. Side for side begyndte statminister Poul Nyrup Rasmussen uventet at rive Anders Fogh Rasmussen omstridte bog ”Fra socialstat til minimalstat” i små stumper. / Det bizarre optrin fandt sted i Valbyhallen – hvor de to statsministerkandidater mødtes til de sidste åbne duelmøde inden valgdagen næste uge. / ”Cirkus Valgkamp” var kommet til byen. Et rejsende sammenrend af ungdomspolitikere, valgstrateger og to politikere med statsministerdrømme. Statsmaend og skrigballoner.

Journalistens distanserade hållning kan också märkas i hans ovilja att försvara Nyrups handling. Han sätter citationstecken kring Nyrups betecknande av sin handling som symbolisk. ”Nyrup betegnade efter den heftige debat, sin bok-sabotage som en ’symbolsk’ handling”. De båda statsministerkandidaterna gestaltas som cirkusartister med drömmar om att bli statsministrar, trots att Nyrup redan innehar titeln. Fogh ges ett överläge i texten jämfört med Nyrup, bland annat genom rubriken. Här kommer Nyrups okända, mörka sida fram, som väljarna aldrig kunde ana fanns hos statsministern.

Og så begyndte showet, hvor Nyrup skraellede Anders Fogh Rasmussens otte år gamle bog side for side. Målet var at udstille det holdningsskifte, som Anders Fogh Rasmussen har gennemgået, siden bogen blev skrevet. / Anders Fogh kunne næsten ikke andet end at svare hånende tilbage. / ”Det er sandelig stærke argumenter, når man begynder at rive sider ud af en bog,” sagde han.

Journalisten låter publiken skrika Kjaersgaards namn och använder henne därmed som symbol för den omdiskuterade invandringspolitiken. Fogh svarar att en regering med henne i är lika illa som en regering med Jespersen i.

Straks begyndte DSUerne at råbe efter Pia Kjaersgaard. Provokationen blev grebet og sendt tilbage. / ”Hvad foretraækker I egentlig? En borgerlig regering med Pia Kjaersgaard udenfor eller en socialdemokratisk regering med Karen Jespersen indenfor,” spurgte han retorisk.

Akt IV Säcken knyts ihop – klimax och verklighetsanknytning

V-annonce splitter de borgerlige (011115)

Handling: V har lanserat en valaffisch med fotografi av palestinska invandrare som lämnar rättssalen efter att ha dömts för gruppvåldtäkt. På denna står texten ”Tid til forandring”. De borgerliga partierna kritiserar affischen för att vara oanständig, medan DF hyllar den.

Aktörer: Sjursen, Jakobsen, Bendtsen, Peter Skaarup från DF och Fogh citeras.

Kritiken är det inledande huvudtemat i artikeln där Jakobsen och Sjursen framför denna skarpast. Fogh och Skaarup försvarar annonsen och Bendtsen har en restriktiv hållning i artikeln och säger att partiet inte blandar sig i andra partiers ”stilarter”. Härmed vinklas artikeln som att de borgerliga är oense om hur långt man kan gå i invandringsdebatten. I ingressen sammanfattar journalisten läget.

Venstres valgannonce bliver haglet ned af de borgerlige allierede. Den er plat og på nivå med Dansk Folkeparti, lyder kritikken fra CD og Kristelig Folkeparti. Dansk Folkeparti er derimod begejstrede og mener, at Venstre sender et klart signal till vælgerne. Fogh kan ikke komme uden om Dansk Folkeparti, når valget er overstået, lyder meldingen.

V och DF framställs vara beroende av varandra för valresultatet. DF får rollen som bottenmarkören för hur lågt man kan komma i den politiska debatten och V är partiet som är på väg ner till den nivån. V:s ton får stämpel på sig att vara oanständig, av KrF:s och CD:s ledare.

”Det er simpelthen for dårligt, at Venstre bruger et konkret eksempel i partiets annonce. På den måde sætter partiet alle indvandrere i bås med det, der sker på billedet,” siger Kristeligt Folkepartis leder, Jann Sjursen. / Han mener, at Venstres tone er uanstændig og tror, sagtens, at Dansk Folkeparti sagtens kunne have brugt annoncen, hvis ikke Venstre var kommet først. / Bunden er nået / CD's leder, Mimi Jakobsen, bakker Sjursen op. / ”Nu stopper festen. Denne her valgkamp har totalt mistet grebet. For få uger sedan

ville man automatisk have sagt 'Dansk Folkeparti' når man så annoncen. Det kan man åbenbart ikke mere – Venstre har nået bunden med deres annonce,” lyder kritikken fra en forarget Mimi Jakobsen.

DF är beejstrade över vart debatten gått hän, medan Jakobsen är förargad. DF tilldelas beskrivningen som ett kollektiv, medan Jakobsen får den i egenskap av sin person. Skaarup får säga att han kan tänka sig att partiet kunde ha använt affischen och menar att det är mycket viktigt att inte lägga locket på i frågan. DF blir här partiet som vågar ta upp den kontroversiella frågan som de andra partierna skyr.

På den yderste højrefløj møder Venstres valgannonce accept. / ”Det er meget vigtigt, at der er højt til loftet i indvandrerdebatten. Man skal ikke lægge på låg på klare facts, der er jo reelle problemer blandt unge med anden etnisk baggrund. To ud af tre voldtaegter i København bliver begået af indvandrere – det skal ikke gemmes væk, fordi det frastöder nogen,” siger Peter Skaarup, der tilføjer, at Dansk Folkeparti godt kunne have brugt annoncen i valgkampen.

Fogh får epitetet ”hovedpersonen”. I slutet av artikeln försöker han tona ner det hårda budskapet i annonsen, men han får inte uttala sig om DF:s hållning i frågan.

Hovedpersonen selv, Anders Fogh Rasmussen, ser heller ikke noget problem i annoncen. / Venstre har bevidst valgt at bruge godt og et dårligt eksempel på integration. Blandt andet ved at bringe en annonce af en slagter med indvandrerbaggrund, der passer sin forretning med teksten: / ”En udlændingepolitik der både er retfærdig og konsekvent.” / Fogh ser derfor ingen problemer med den udskældte annonce, og desuden kan man ikke sende flere signaler på én gang i en valg-annonce, mener han. / Det er kun plads til ét budskab i en annonce. Og så ved danskerne udemærket godt, at det ikke alle unge indvandrere, som er kriminelle,” siger Anders Fogh Rasmussen.

Bistre S-borgmestre: Misforstået valgtema (011117)

Handling: Tre borgmästare riktar kritik mot rikspolitikernas fokusering på invandringspolitiken.

Aktörer: S-borgmästarna Keld Hansen, Kjeld Rasmussen och Ole Björstorp citeras.

Enligt borgmästarna saknar rikspolitikerna kontakt med verkligheten i och med att invandringsfrågan hamnat på dagordningen utan att det ligger ett egentligt problem bakom. Enligt dem fungerar lagstiftningen bra och valtemat är missförstått. Borgmästarnas argument baseras på egna erfarenheter och avfyras från marknivå.

De har om nogen kæftet op i udlændingedebaten. Men her i valgkampens slutfase maner de til besindighed. Den debat, som landspolitikerne har brugt det meste af valgkampen på, er utidig og misforstået. / (---) / Og de tre – Keld Hansen, S-borgmester i Herlev, Kjeld Rasmussen, S-borgmester i Brøndby og Ole Björstorp, S-borgmester i Ishøj – forstår dybest set ikke, hvad deres partifaeller på Christiansborg har gang i. / Succes-integration / ”Det første, man skal forstå, er, at integrationen i kommuner som vore meget langt hen ad vejen faktisk er en succes. Os, der har fået mange udefra, har også har taget integrationen alvorligt og løftet opgaven,” siger Herlev-borgmester Keld Hansen. / *Men I*

står vel stadig i manges bevidsthed som dem, der er utilfredse med den "for slappe"

udlaendingelovgivning og den manglende overordnede politik? / "Det var vi vel også – indtil vi fik integrationsloven for et par år siden. Den virker faktisk godt. Vi kan se det i Ishøj. Specielt boligkravet – det med, at man skal have en passende bolig – har virket fantastisk godt," siger Ishøj-borgmester Ole Bjørstorp.

Journalisten återger borgmästarnas skämt om en av dem som kommer för sent i en munter ton. Händelsen ägnas ett helt stycke i texten och gör att artikeln får prägel av lättsamt porträtt snarare än seriös nyhetsartikel. Borgmästarna får prata direkt till varandra vilket ger intrycket av att de är gamla bekanta. En av borgmästarna tilldelas sin ålder i ett epitet – ”75-åringen” – och detta kan antingen ses som plus eller minus för hans auktoritet. I och med det underhållande och personliga berättandet tas udden av kritiken. De tre männen framställs i rollen som vanliga människor snarare än som politiker.

Kjeld Rasmussen, der er vaert ved det tidligere morgenmøde på rådhuset i Brøndby, er kommet forsent. Den ellers langtfra mundlamme borgmester skal lige varmes op. / ”Var det hjemmehjaelpen, der svigtede?” lyder det drillende fra Ole Bjørstorp, da den 75-årige Brøndby-borgmester Kjeld Rasmussen ankommer. / ”Eller måske snarere hjemmeplejen?” sekunder Keld Hansen grinende. / ”Jeg var sgu oppe klokken seks og ude at spille tennis,” buldrer Kjeld Rasmussen halvt undskyldnende, halvt i let såret forfaenglighed.

Grov kriminalitet steget under Nyrup (011119)

Handling: Tidningen har gjort en undersökning av brottsutvecklingen under Nyrups regeringstid och visar med statistik att risken att bli utsatt för ett grovt brott har ökat markant och att huvuddelen av brottslingarna är av annan etnisk bakgrund.

Aktörer: Jensen citeras och Nyrup omnämns.

Jensen får en roll som beklagar och förklarar situationen samtidigt som han pekar på sitt eget partis ställning och handlingskraft i frågan och att brottsligheten överlag har minskat under S-regeringen.

”Jeg glæder mig over den faldende kriminalitet generelt. Vi har i år haft den laveste kriminalitet siden 1984. Indbrud, biltyverier og drab har alle vaeret kraftigt faldende. Men det er desvaere rigtigt, at der er en vaekst i forbrydelser som vold og voldtaegt. Det er baggrunden for, at vi skaerper straffen,” siger justitsminister Frank Jensen til B.T. Han peger på ”integrationsproblemer” i etniske kredse som hovedårsaken til, at der nu sker flere personfarlige forbrydelser: / ”Danske familier er generelt gode til att sikre, at deres børn vokser op under trygge forhold. Men det er et stigende antal med anden etnisk baggrund, der ikke er i stand til.” / Signal til etniske unge / Udover bedre integration skal det sendes et klart signal til dem med anden etnisk baggrund om, at den slags forbrydelser vil vi simpelthen ikke acceptere,” siger Frank Jensen.

En rollfördelning görs i texten mellan ”danskar” och ”utlänningar”. Ordet ”massvåldtäkt” ges en närmare definition, till skillnad från ”unga med annan etnisk bakgrund”. Detta signalerar en kulturell

föreställning där journalisten utgår från att läsaren är i samförstånd med honom om vilka människor det är han talar om. Kollektivet invandrare ställs mot kollektivet danskar.

Samtidig har der efter alt at döme også vaeret en betydelig stigning i antalet massevoldtaegter, defineret som voldtaegter med tre eller flere gerningsmaend. I disse sager har der vaeret en uhyggelig overrepraesentation af unge med anden etnisk baggrund.

Skulden för den minskande tryggheten i samhället läggs i texten på stats- och justitieministern. Jensen får säga att partiets insats inom rättspolitik inte fungerat på ”de meget normlöse unge”. Han markerar med detta invandrarnas roll som omöjliga för politiker att anpassa till den danska kulturen.

”Fortryder du i dag, at I ikke på et langt tidligere tidspunkt indførte strengere straffe for voldtaegt og grov vold efter §245? / ”Nej, jeg fortryder ikke, for jeg mener, vi har ført en balanceret retspolitik. Men vores indsats har ikke virket overfor de meget normløse unge. Her kan den nye ungdomssanktion være med til at fastholde den hårde kerne i et laengerevarende forløb,” siger Frank Jensen.

5.3.1 Dramaturgisk sammanfattning

I B.T. ges Fogh till viss del en dubbelroll där han å ena sidan är offensiv i debatten men samtidigt mån om att hans eget parti ska föra en anständig invandringspolitik. Splittringen inom Venstre är en konflikt som återkommer. Nyrup är den auktoritära, seriösa politikern som ibland tillåter sig att gå utanför sin roll i kampen för att få fortsätta vid makten. Jespersen är den starka och hårda socialdemokraten som driver partiets politik framåt och visar var det står i invandringsfrågan. Dansk Folkeparti framstår huvudsakligen som ett kollektiv. Kjaersgaard kommer aldrig till tals i det undersökta materialet i B.T., när hon omnämns är det som en symbol för invandringsfrågans extrem. Centrum Demokraterne, med framför allt Jakobsen, är en tydlig aktör och ges rollen som motarbetare till åtstramningarna inom invandringspolitik. Mot slutet av valkampanjen får journalisterna huvudrollen, där deras rapportering om, och vinklingar av, sakfrågan hamnar i förgrunden.

5.4 Jyllands-Posten – Ett drama i fyra akter

Efter att statsminister Poul Nyrup Rasmussen tryckt på valknappen tar de stridande kandidaterna sin chans att göra utspel för att locka väljarna. I Jyllands-Postens första akt får partierna markera sina revir och gruppera sig åsiktsmässigt utifrån ett strategiskt tänkande.

Därefter trappas konflikten upp och den andra akten präglas av partiaktörernas diskussion om tonen i debatten. Personer kommer till tals som anser att invandringspolitiken diskuteras på ett oanständigt sätt och i ett orimligt omfång. Detta gäller både politiker och utländska journalister.

I den tredje akten ställs sakfrågan om invandringspolitik i centrum och här ges utrymme åt konkreta förslag samt argument för och mot dessa. Partikäbbel och interna stridigheter hamnar i bakgrunden.

I den avslutande akten når konflikten kring invandringstemat sin topp. Själva problematiken avhandlas i flera artiklar, men samtidigt ifrågasätts premisserna för ämnet och stark kritik hörs.

Akt I Rollfördelning, gruppering och utspel

CD-krav til borgerligt bryllup (011102)

Handling: För att stötta en borgerlig fyrklöver kräver CD ominskat u-landsbistånd och oförändrade flyktinglagar. De ger inte heller sitt stöd om DF får inflytande på invandringspolitiken.

Aktörer: Jakobsen, Fogh, Nyrup, Sjursen och Thulesen Dahl citeras. Kjaersgaard omnämns.

CD får epitetet ”det lille midterparti” med en tung avgörande roll i regeringsbildandet som därför kan ställa krav på Fogh. I rubriken används metaforen ”borgerligt bryllup” vilket symboliserar hur Jakobsen ställer krav på hur äktenskapet ska bli efter ett eventuellt frieri från V. Detta kallas också vid ett tillfälle för ”giftermålet”.

Både statsminister Poul Nyrup Rasmussen (S) og Venstres leder Anders Fogh Rasmussen stod klar med åbne armer, da CD et døgn efter valgets udskrivelse skulle afgøre, hvem af bejlerne det lille midterparti ville vælge. Partileder Mimi Jakobsen og resten af gruppen valgte Anders Fogh Rasmussen, men der stilles skrappe betingelser, for giftermålet kan blive en realitet. / Blandt de ultimativa krav fra CD er, at ulandsbistanden ikke må beskaeres, og at reglerne for ”reelle flygninges adgang til Danmark” ikke må strammes. Dermed vil Mimi Jakobsen forhindre, at Anders Fogh Rasmussen, kommer i naerkontakt med rivalerne i Dansk Folkeparti med Pia Kjaersgaard i spidsen.

Partierna börjar ställa upp sig i grupperingar och visa sina sympatier. Det handlar om vem av rivalerna DF och CD som Fogh kommer välja att ”fria” till. Men samtidigt får Jakobsen huvudrollen som den starka kvinnan som tas emot av både V och S vem hon än väljer att stödja. Sjursen får klargöra att KrF kommer att stötta V. Han och Thulesen Dahl får anklaga CD för att föra ett taktiskt spel.

Hårdest i dommen er Kristeligt Folkeparti og Dansk Folkeparti. / ”For mig ser det ud, som om CD er ved at købe sig en fribillet. Vælgerne er reelt ikke blevet et hak klogere. Kravene er jo formuleret sådan, at CD akkurat ligeså godt kan støtte en Nyrup-regering,” siger Jan Sjursen, som allerede har sagt, at

Kristeligt Folkeparti vil pege på Anders Fogh Rasmussen som Danmarks næste statsminister. / Dansk Folkepartis gruppeformand Kristian Thulesen Dahl kalder CD for komisk: / "De puster sig op og iscenesætter sig selv. Jeg har dem mistænkt for, at dette udspil i virkeligheden er et udtryk for, at de vil støtte Poul Nyrup Rasmussen. Jeg tror, at Mimi Jakobsen i sit hjerte helst vil støtte Nyrup, og udspillet er et stort taktisk nummer," siger han.

DF har en passiv roll, och presenteras i form av ett objekt i Jakobsens krav. Deras situation vad gäller möjligheterna i den kommande regeringsbildningen tas inte upp, Thulesen Dahl finns som partirepresentant endast för att bemöta Jakobsens kritik.

Udspil uden konkrete forslag (011103)

Handling: S föreslår att familjesammanföringar ska begränsas, men utspelet kritiseras av V och DF för att sakna konkreta förslag.

Aktörer: Jespersen, Fogh, Kjaersgaard och Dam Kristensen citeras.

V och DF framställs vara på samma sida, och kritiserar S för deras luddiga förslag. Jespersen får huvudrollen och det ges större utrymme åt hennes försvar och åt hennes åsikter om integration, än åt kritiken. Hon får bära hundhuvudet för det kritiserade förslaget eftersom hon presenterade det, i stället för att hela partiet ges ansvaret. I den sista tredjedelen av artikeln ges plats åt Jespersen och S:s försök att förbättra integrationen av de danska invandrarna. Även journalisten pekar i ingressen på att förslaget är abstrakt och härmed stärks kritiken från Fogh och Kjaersgaard.

Socialdemokratiet foreslår, at udlændinge i skal finde deres aegtefaeller blandt danskere. Men mere konkrete forslag er det svært at få øje på i ett tio punkts-forslag, som indenrigsminister Karen Jespersen præsenterede i går. Oppositionen kalder det varm luft i valgkampen.

Enligt DF är förslaget "vælgerbedrag" och genom Kjaersgaards uttalanden bildas ett slags meningskollektiv med V.

Venstres formand Anders Fogh Rasmussen giver intet for de nye signaler fra Socialdemokratiet og kalder det varm luft i valgkampen, som aldrig bliver til noget i virkeligheden. / "Før valget lover de stramninger. Men man kan være fuldstændig sikker på, at der ingenting kommer efter valget. De siger et før og gør ingenting efter," siger han. / Venstre ønsker helt at ophæve retskravet på familiesammenføringer. Tilladelse skal ske efter en konkret vurdering, og familiesammenføringen skal finde sted i det land, hvor tilknytningen er størst. Reglerne skal også gælde danske statsborgere. / Dansk Folkeparti kalder forslaget vælgerbedrag. / "Det er fuldstændigt blottet for konkrete forslag og hygger på en vag målsætning om, at antallet af familiesammenføringer skal begrænses. Det vil betyde, at tils trömningen kan fortsætte i samme takt som nu," siger Dansk Folkepartis leder, Pia Kjaersgaard.

KRF klar til at vaelte en SK-regering (011103)

Handling: KrF ställer ultimatum för att de ska stötta en eventuell borgerlig regering. De ställer sig emot en minskning av u-landsbistånd och kan inte tänka sig att stödja en regering som vill göra detta.

Aktörer: Sjursen citeras och Fogh refereras.

KrF får markera sin position inför valkampanjen ytterligare och Sjursen får huvudrollen i artikeln.

”Vi peger under alle omstaendigheder på Anders Fogh Rasmussen som ny statsminister. Men hvis hans borgerlige regering i Folketingssalen stiller forslag om at beskaere ulandsbistanden, så stemmer vi imod – også hvis det koster regeringen livet. Kan en ny regering finde flertal for en nedsaettelse af ulandsbistanden uden os, så er det ikke vores ansvar,” siger Jann Sjursen.

Fogh ges enbart plats i textens sista stycke. Han ser det som ett naturligt led i valkampen att CD och KrF ställer ultimatum, och framställs alltså inte riktigt ta kraven på allvar. ”Anders Fogh Rasmussen siger, at kravene fra CD og Kristeligt Folkeparti ikke aendrer ved opfordringen til, at de kan vaere med i en borgerlig regering. Han opfatter deras meldinger som et naturligt led i valgkampen.”

Pia K.: Ynkelig kurs (011105)

Handling: DF kritiserar att S vill kommentera sitt utspel om familjesammanföringar först efter valet.

Aktörer: Kjaersgaard, Bendtsen och Jelved citeras. Nyrup, Auken och Jespersen omnäms.

Kjaersgaard får rikta skarp kritik, på gränsen till hån, mot S.

Hun kalder det valggas, at statsminister Puol Nyrup Rasmussen (S) lover stramninger av reglerne om familiesammenføring, hvis hans regering fortsaetter efter den 20 november. / ”Det er åbenlyst for en hver, at panikken breder sig i Socialdemokratiet,” siger Pia Kjaersgaard. Hun minder om, at partiet har vaeret i regering siden 1993. Derfor er det ”bluff, fup og ynkeligt”, når de bilder vaelgerne ind, at de vil stramme reglerne.

Jelved får stå på socialdemokraternas sida och får därmed en tillbakahållande roll i konflikten om hur allvarligt problem den obestämda politiken från S är. Hon tycker att det är rimligt att vänta till efter valet med att fatta beslut i frågan.

De Radikales leder, Marianne Jelved, bakker op om statsministerens ønske om en analyse af udlændingepolitikken efter valget. Hun vil gerne se på, om der sker for mange familiesammenføringer i tredje generation og analysere nabolandenes politik. / ”Nu kan jeg ikke afaeske socialdemokraterne mere. Det afhaenger af, hvad der bliver sagt, men jeg er tilfreds med Nyrups landing,” siger Marianne Jelved.

Akt II Kritiska röster kommer till tals

Auken: Slutspurt om VKOs fejl (011108)

Handling: Auken anser att invandringsdebatten bör vara mindre framträdande i valrörelsen.

Aktör: Auken citeras. Fogh, Peter Brixtofte från V och Elleman-Jensen omnämns.

Auken får rollen som auktoritär socialdemokrat genom att han beskrivs ha en ”framträdande plats i den innersta kretsen av valstrateger”, och hela artikeln utgår från honom och hans åsikter.

Udlaendingedebatten skal ikke have en fremtraedende plads i resten af valgkampen, hvis det står til miljøminister Svend Auken. / Den tidligere formand for Socialdemokratiet er med i inderkredsen af partiets valgstrateger, og han er ikke i tvivl om, at folketingsvalget kan vindes, hvis slutspurten kommer til at handle om VKOs fejl og mangler – og almindelige menneskers hverdag. Slåskampe om udlaendingepolitikken fører ingen vegne.

Auken får säga att han hellre skulle vilja se en debatt om ämnen som social trygghet och människors vardag, än om invandringspolitik. Vad gäller integrationspolitiken refererar journalisten Aukens åsikt om att han vill se denna debatteras konstruktivt, utan internt käbbel inom partierna.

Venstre på tilbaketog (011108)

Handling: På grund av att V:s förslag om att inskränka rätten till familjesammanföringar för turkar, somalier och pakistanier, anklagats för att vara rasdiskriminerande, beslutar partiet sig för att mildra sitt förslag och ta bort utpekningen av specifika länder.

Aktörer: Claus Haagen Jensen, professor i offentlig rätt, Fogh och Jespersen citeras. Rönn Hornbech omnämns.

Jensen får huvudrollen som den som framför saklig kritik mot förslaget om att det kan strida mot FN-konventioner. Fogh får en ursäktande roll och journalisten skriver att Fogh ändrat hållning, trots att han själv var med på förslaget från början.

Venstres forsøg på at mildne den hårde medfart af partiets forslag til stramninger af familiesammenføringer får ikke kritikken til at forstumme. / ”Forslaget overtraeder stadig diskriminationsbestemmelserne i FN-konventionerne,” fastslår Claus Haagen Jensen, professor i offentlig ret ved Aalborg Universitet. / På tirsdagens pressemøde spillede Venstre ud med en udlaendingeplan, der angiveligt lå så fast som retsordfører Birthe Rönn Hornbechs frisure. Men blot 24 timer senere var partiet på hastigt tilbaketog. Venstres tanke om at sortere i familiesammenføringer blandt danske statsborgere med tyrkisk, pakistansk og somalisk baggrund indgår nu ikke længere i overvejelserne. / ”Vi kunne ikke drømme om at diskriminere mod bestemte grupper med en bestemt etnisk baggrund,” hed det i en udtalelse fra partiformand Anders Fogh Rasmussen, som selv var til stede på pressemødet.

Att journalisten ger Fogh ovanstående citat gör att V till viss del framställs som ambivalenta i sin politik eftersom de nu går tillbaka i sina krav. Men samtidigt skriver journalisten att ”partiet lægger afgørende vægt” på familjesammanföringar. Haagen Jensen ges vidare en tung roll som kritiker, där förslaget fortfarande är diskutabelt enligt internationella bestämmelser i hans mening trots att inga

speciella länder nämns. Jespersen får uttala sig i samma anda, även om hon i sin sista mening samtidigt ges rollen som den som ändå ”är med på noterna” om att begränsa invandringspolitiken.

Claus Haagen Jensen siger, at selv om Venstre nu ikke direkte nævner, så er der fortsat problemer med forslaget. / ”Vi er inde på det begreb, der hedder indirekte diskrimination. En ting er, at man ikke nævner lande udtrykkeligt, men hvis man siger, at man ikke må høre til familier, hvor tidligere generationer har fået familiesammenføring i Danmark, så er det negativ forskelsbehandling af borgere, som familiemæssigt har en oprindelse i fremmede lande,” siger han. Også indenrigsminister Karen Jespersen (S) mener, at denne konstruktion volder problemer i forhold til de internationale konventioner, som Danmark er forpligtet af: / ”Jeg er bestemt ikke overbevist om, at det ikke er en overtrædelse af konventionerne. Selv om de trækker listen over lande tilbage, er der stadig noget, der tyder på, at der er i strid med konventionerne. Det illustrerer jo, hvor svært det er at stramme,” siger Karen Jespersen.

V-forslag vækker harme i udlandet (011108)

Handling: Utländska iakttagare ser V:s förslag som rasdiskriminerande.

Aktörer: Irene Donadio, EU-representant för det Europeiska rådet för flyktingar, Rönn Hornbech, en anonym källa från EU-kommissionen, en anonym ämbetsman som arbetar med rättsliga frågor i EU-kommissionen och Terje Einarsen, norsk expert i flyktingrätt citeras.

Personer från EU får här plats att starkt kritisera V:s förslag. De ges en gemensam roll och förfasas över förslaget och hävdar i kör att det strider mot FN-konventioner. Donadio ges första stycket och sätter nivån som de andra källorna sen upprätthåller i artikeln.

”Det lyder vanvittigt!” / Så spontant lyder reaktionen fra repraesentanten for de europaeiske flygtningeorganisationer i Bruxelles, da hun hører om Venstres forslag om at begrænse antallet af familiesammenføringer. / ”Jeg er meget overrasket og skuffet. Retten til familiesammenføring er en grundlaeggende menneskerettighed, og den kan man ikke blot ophæve på grund af et valg,” siger Irene Donadio, EU-repraesentant for Det europaeiske råd for flygtninge, ECRE.

Rönn Hornbech får ge två korta svar på tal och ges ingen direkt tyngd i förhållande till de massiva anklagelserna: ””Vi fremsetter ikke noget, der er i strid med konventionerne,“ siger hun.” Och senare, i slutstycket: ””Alle asylansøgere skal ikke som udgangspunkt placeres i den vestlige verden. Men jeg kan ikke sige hvor mange vi vil tage,“ siger hun.”

Krav om anstaendig tone (011112)

Handling: De konservativa tycker att tonen i invandringsdebatten är för rå.

Aktörer: Utlänningsordföranden John Vinther, Viggo Fisher från K och Bendtsen citeras. Lene Espersen från K samt en anonym källa inom partiet refereras. Jakobsen och Jörg Haider omnämns. .

I artikeln utvecklar sig en mängd konflikter mellan de olika partierna och politikerna om den låga nivå som hålls i debatten. Vinther får klaga på V och DF. Espersen får kritisera CD för att ”bryde den

gode debattene ved at sammenligne Venstres forslag til nye regler for familiesammenføring med den politik, som Jörg Haider fører i Östrig". Bendtsen får anklaga S for att vara för vaga i sin politik. Här blir spelgestaltningen tydlig eftersom citaten och referaten rör hur debatten sker, och inte sakfrågan. Huvudsakligen är det V som ges skulden i artikelns början, och Vinthers kritik ges mest utrymme. Vinther får utpeka DF som partiet som drar ner anständighetsnivån för debatten och som står för extremåsikterna, vilket V har lockats med på.

De konservative lægger nu luft til Venstres tone i udlændingebatten. / På partiets landsråd i går var det ordet "anstaendighed", der gik igen, når de konservatives bud på en ny udlændingepolitik skulle forklares. / "Dansk Folkeparti har flyttet grænsen for, hvad man kan sige i udlændingebatten, og jeg føler, at Venstre er hoppet med. Det er meget uheldigt, at Venstre i valgkampen stiller nye krav om stramninger, når Venstre og de konservative er blevet enige om en fælles politik på området. Mit råd til Venstre er: Hold nu op og hold jer på dydens smalle sti," siger udlændingeordfører John Vinther. / En kilde i partiet siger, at de konservative er "rystede" over den måde udlændingebatten har udviklet sig. Fra talerstolen lød der mange advarsler mod at følge i Dansk Folkepartis spor. / "Vi må aldrig sætte anstaendigheden over styr. De udtalelser som Dansk Folkeparti kommer med er krænkende og heller ikke anvendelige. Jeg forventer at de skifter spor efter valget," siger Viggo Fisher.

Akt III Konkreta förslag

V önsker integrationsminister (011112)

Handling: Fogh föreslår en ny ministerpost för invandringspolitik men Nyrup avvisar dennes kritik mot det rådande systemet.

Aktörer: Nyrup och Lars Lokke Rasmussen, V:s viceordförande, citeras. Fogh refereras och Jespersen omnämns.

Scenen är en partiledardebatt i TV2 där statsministerkandidaterna diskuterar det nya förslaget om en speciell invandringsminister. I ett referat kritiserar Fogh den nuvarande invandringspolitiken för att vara alltför okoordinerad, och får rollen som den som vill göra något konkret åt situationen. Nyrup får å sin sida rollen som den som försvarar dagens organisation.

I TV2's valgtopmöde mellem de to statsministerkandidater angreb Anders Fogh Rasmussen den nuvaerende regering for ikke at koordinere udlændingepolitikken godt nok, og det skal en ny minister rode bod på. Men han ønskede ikke at oplyse, præcis hvilken titel den nye minister skal have. Poul Nyrup Rasmussen afviste kategorisk kritikken om, at udlændingepolitikken er ikke koordineret. / Han sagde at opgavefordelingen i regeringen i dag er helt præcis. Indenrigsminister Karen Jespersen har ansvaret. / Hidtil har Venstre arbejdet for, at der skal være færre ministre i Danmark, og Anders Fogh Rasmussen understreger over for Jyllands-Posten, at det vil partiet fortsat arbejde for. / Anders Fogh Rasmussen havde også en anden overraskelse med, da han – stik i mod Venstres hidtidige politik – sagde, at han var parat til at give mere i ulandsbistand, hvis pengene bruges til at sikre, at flygtninge kan blive i deres nærområde. Derved vil Danmark – ifølge Anders Fogh Rasmussen – spare penge til asylbehandlinger.

Fogh får även lägga ett andra konstruktivt förslag i artikeln – ökat u-landsbistånd skulle bidra till en minskad flyktingström. Samtidigt pekar journalisten på ambivalensen hos V som tidigare har arbetat för färre ministrar men nu vill ha en ytterligare. Trots att Nytrup redan är statsminister framställs han och Fogh som tävlande på lika villkor i och med att de får epitetet ”statsministerkandidater”. Fogh får även den drivande rollen i debatten.

Borgerlig opbakning til ministerium for udlændinge (011113)

Handling: KrF och K stödjer V:s förslag om en särskild invandringsminister.

Aktörer: Fogh, Lene Espersen från K, Sjursen och Kjaersgaard citeras. CD:s utlänningsordförande Susanne Clemensen refereras.

S hamnar i bakgrunden i denna artikel där de borgerliga partierna får bejubla V:s förslag om en ny ministerpost. K och KrF får rollen som de mest positiva, medan DF säger okej men dessutom kräver en ytterligare minister för repatriering av utlänningar. CD avvisar förslaget helt.

Ligesom Det konservative Folkeparti synes Kristelig Fokeparti godt om idéen, men partiformanden, Jann Sjursen foretraekker, at integrationsministeren ikke får andet at lave. / ”Integrationen er i forvejen så vigtigt område,” siger Sjursen. Dansk Folkepartis leder, Pia Kjaersgaard, siger om Venstreforemandens udspil: / ”Joh, om det er nødvendigt, er svært at tage stilling til. Men hvis vi skal medvirke, skal vi også have en repatrieringsminister,” siger Pia Kjaersgaard. / I modsætning til de andre borgerlige oppositionspartier afviser CD tanken om et integrationsministerium. Partiet frygter, at sådan et specielt ministerium ikke vil have samme fagkundskab på de enkelte områder, som de forskellige ministerier har i dag, siger CD's udlændingeordfører, Susanne Clemensen.

CD:s kritik får en undanskynd roll i och med att den placeras sist i artikeln. Det är de andra partierna med sin uppbackning av förslaget som tilldelas huvudrollerna. Även DF får en relativt framträdande roll med sitt extra krav. Kjaersgaard drar alltså i uttalandet förslaget ett steg längre än de partier som bara håller med V.

Venstre ønsker at få en vurdering for integration (011114)

Handling: Rönn Hornbech menar i en duell med Jespersen att man bör värdera hur väl invandrare kan integreras.

Aktörer: Rönn Hornbech och Jespersen citeras. Fremskridtspartiets ledare Mogens Glistrup och Kjaersgaard omnämns.

Rönn Hornbech får en uppenbar huvudroll och dominerar första delen av texten. Jespersen hamnar till viss del i skymundan eftersom Rönn Hornbech lagt ett konkret förslag som hon får förklara. Men de båda är eniga om att familjesammanföringar bör begränsas och journalisten beskriver att det är nyanser som skiljer de båda åt, även om Jespersen tidigare kritiserat V för rasdiskriminering.

Men ellers var det nuancer, som skilte de to. Venstre og Socialdemokratiet er enige om, at antallet af familiesammenføringer skal begrænses og at målet er at forhindre, at unge indvandrere tager til hjemlandet for at finde en ægtefælle. / Krigsforbrydere / Det fik Birthe Rønn Hornbech til at hovre over, at Karen Jespersen tilsyneladende er enig med Ventes politik, som hun for få dage siden betegnede som diskriminerende.

Jespersen får i ett uttalande kritisera Kjaersgaards och Glistrups partier för deras debattnivå och V och FrP ges därmed rollen som syndabockar för hur diskussionen förts. Samtidigt får Jespersen beteckna diskussionen som viktig. ”Hvis det er problemer, skal vi tale om dem. Jeg er traet af udlandets kritik af Danmark. Havde de haft samme debat i Storbritannien som i Danmark, kunne raceurolighederne i Bratford være undgået.”

Akt IV Debatten når sitt klimax

Kunstnere mod Kjaersgaard (011117)

Handling: 141 danske kulturpersonligheter protesterar mot en regering med stöd från DF genom att annonsera i stora tidningar.

Aktörer: Skådespelaren Ole Ernst, regissören Lone Scherfig, tv-personligheten Lasse Rimmer, konstnären Erik Styrbjörn Pedersen samt författarna Nina Rasmussen och Jens Smaerup Sørensen citeras. Nyrup, Kjaersgaard och Mogens Camre från DF omnämns.

Konstnärerna står enade och oemotsagda i artikeln och får kraftigt uttrycka sina farhågor inför en regering med stöd av DF. Citaten är likartade och står för ett gemensamt budskap som journalisten beskriver: ”Deres motiv for annoncen er klar: Hold fingrene fra højredrejningen.” Det finns ingen konflikt i texten, men Kjaersgaard och DF nämns upprepade gånger och utpekas som ”en katastrofe för Danmark”, bland annat av Pedersen. V får i hans uttalande rollen som de som vinner på att folk röstar på DF, som manipulerar och lockar folket.

Han mener, at Pia Kjaersgaard måske ikke selv er klar over, hvad hun er eksponent for. / ”Men hun drives af og spiller på angsten – angsten for de fremmede. Det gør hun desværre demagogisk hamrende godt. (...) Jeg er ikke bange for Dansk Folkeparti, men særdeles skeptisk over for dets politik. For partiet råder ikke over en sammenhængende politik, om nogen politik i det hele taget. Det er dem, en borgerlig regering vil støtte sig til. Jeg frygter, at folk, der normalt vil stemme på Socialdemokratiet, lader sig lokke af Dansk Folkepartis propaganda og fremmedhad. Men de skal være klar over, at hvis de stemmer på Dansk Folkeparti lægger de blot ægget i Ventes kurv.”

Mørkets gerninger (011118)

Handling: Den danske tryggheten är hotad och det är ofta unga invandrare som står för brotten, skriver journalisten. En polis uttalar sig om detta och ett antal brottsfall redovisas.

Aktörer: Kriminalkommissarierna Jan Lindegaard och Viggo Knudsen samt en anonym äldre dam och rånoffret Christian Bülow citeras. Rikspolischef Torsten Hesselbjerg refereras. Grupper av araber och somalier mellan 12-22 år omnämns.

Dramatiseringen är tydlig och artikeln spelar mycket på känslor. Till en början bygger journalisten upp en stämning och målar upp problemet.

I jagten på magten har tryghed vaeret et tema. / Der er stemmer i tryghed. / Statministeren opfordrer befolkningen til at passe på landet. / Men hvem passer egentlig på befolkningen? spørger andre. / Trygheden er ikke længere den samme på gader og stræder i de danske byer.

Därefter leder journalisten med hjälp av den refererade Hesselbjerg in spåret på att det handlar om unga kriminella gäng av unga invandrare. Dessa beskrivs dramatiskt och får syndabocksrollen.

De unge, der primaert er indvandrere, går i store flokke, og de har et kropssprog, som skaber utryghed hos dem, de møder. / For når ti unge maend kommer gående skuldre ved skulder mod én, fortsætter man ikke. I stedet stiller man sig ind til siden, håber det bedste og venter til gruppen er passeret. (...) Men det er også den ældre dame, der stiger ind i en taxa og med lettelse i stemmen siger til chaufføren: / ”Det var godt, De kom. Jeg bryder mig ikke om at stå og vente alene på gaden.” / Eller den 16-årige unge mand fra forstaden, der på vej hjem fra en hyggelig aften med vennerne, stoppes på gaden, får en kniv sat for brystet og kort efter er fra røvet pung, dankort og pinkode, mobiltelefon og tryghedsfølelse.

Invandrare framstår som de farliga som journalisten och de andra danskarna, vilka journalisten appellerar till, är rädda för. Journalisten och danskarna, liksom den äldre damen och den unge mannen, får rollen som offer, medan invandrarna blir förövarna. I slutet av artikeln får Knudsen rollen som den tillbakahållande kraften. Han får säga att även om tryggheten minskat kan man fortfarande gå säkert på gatan. Men han får däremot inte uttala sig om invandrarnas betydelse i sammanhanget.

Fogh: Fremmed-debat skader ikke (011120)

Handling: Fogh möter den utländska journalistkåren och förklarar att det inte finns något främlingshat i Danmark, bara en rädsla för att välfärden är i fara.

Aktörer: Fogh citeras. Den utländska journalistkåren och en anonym finsk journalist refereras. Före detta ekonomiminister Poul Schlüter och före detta justitieminister Erik Ninn-Hansen omnämns.

Huvudrollsinnehavare är Fogh som inför den internationella pressen får försvara att valkampanjen har haft invandringspolitik som tema. Han framstår som ensam ansvarig för den danska debatten. Den utländska journalistkåren får representera den förundrade omvärlden, men deras argument och frågor förs knappt fram i artikeln.

Udenlandske journalister har kløet sig i nakken under den danske valgkamp. De har haft svært ved at få imaget af det lille åbne, harmoniske kongerike – hvor selv statsministeren står opført i telefonbogen – til at passe med den hidsige debat om de fremmede. / Billedet af det idylliske og internationalt solidariske

Danmark krakelerer. Og det havde de borgerliges statsministerkandidat Anders Fogh Rasmussen tydelig sat sig for at rette op på, da han i går mødte den internationale presse i København.

De utländska journalisterna blir ett passivt kollektiv, men på samma gång med sådan makt att Fogh måste förklara sig inför dem.

Fogh havde på forhånd frygtet, at de udenlandske reportere ville kaste sig over ham. Derfor tog han sig god tid til at forklare pressefolkene, at der ikke er noget fremmedhad i Danmark. Kun en frygt for at de danske velfærdsordninger misbruges.

5.4.1 Dramaturgisk sammanfattning

I inledningen till Jyllands-Postens valkampanjsbevakning är alliansbildningen mellan partierna tydlig. Venstre och Dansk Folkeparti kopplas samman vid flera tillfällen, genom att de framställs dra åt samma håll i sin invandringspolitik och att Venstre lockas att närma sig Dansk Folkepartis nivå. Fogh har en förhållandevis ursäktande roll i förhållande till den nivå debatten förs på, men är samtidigt drivande i relation till Nyrup, som mycket sällan är en aktiv aktör. Det är Rönn Hornbech som stampar upp marken för Venstres hållning i invandringsfrågan. Centrum Demokraterne framstår som Dansk Folkepartis främsta motsats. Kjaersgaard kommer till tals i en aggressiv och offensiv position i förhållande till övriga partier. Hennes parti omnämns i kritiska ordalag, men hon får aldrig försvara sig mot detta. Däremot får hon en del utrymme att klandra övriga partier. Under hela kampanjen diskuteras debatttonen i invandringsfrågan, och mot slutet framkommer mycket skarpa icke-politiska kritiker som motpol till hela etablissemanget.

5.5 Det retoriska berättandet i B.T.

De artiklar i B.T. som vi analyserat retoriskt handlar om Outlandish som ger en konsert vid socialdemokraternas partikongress, om Fogh som möter Lykkesoft i en debatt om invandringspolitik, om invandrares förhållande till demokrati och politik, samt om en invandrarkvinna som arbetar som veterinär i Danmark.

Multietnisk stjernetraef (011105)

I artikeln får dansk kultur möta invandringskultur utan att orsaka en problematisk kulturkrock. Texten präglas av en glad stämning då socialdemokrater bjuds på underhållning av hip-hoparna Outlandish.

Det var et par glade og stolte fyre, der i går spillede op til valgkamp. Som en musikalisk kile ind i den ophedede interne socialdemokratiske debat om indvandrere i Danmark gjorde den multietniske hip-hop-gruppe Outlandish i går sin entré på Socialdemokratiets kongres. / Og de nød nød hvert minut – nok også mere end deres publikum. Alligevel kom salen til at gynges – charmen, selvtilliden og de fede rytmer gik langsomt, men sikkert i de socialdemokratiske hjerter. Man kunne næsten fornemme at flere indvandrere ville blive popstjerner – at problemerne med indvandrere i Danmark kunne spilles væk. / Men det kan de

ikke. Og efter koncerten havde de tre unge fyre fra Oulandish da også en skarp hilsen til politikerne – socialdemokrater og alle andre.

Artikeln innehåller flera laddade ord som visar på kulturella föreställningar kring uppdelningen mellan invandrare och danskar. Användandet av orden ”stolta” och ”multietniska” i samma stycke fyller funktionen att ge en bild av artisterna som tacksamma och glada samtidigt som de har en utländsk bakgrund. Däremot får de sända en ”skarp hilsen” till politikerna om deras politik. Outlandish kallas ”fyre” (killar) i kontrast till politikerna. Och de hierarkiska skillnaderna blir ännu tydligare när Outlandish beskrivs som ”förverkligandet av den socialdemokratiska drömmen”. Också gränsen mellan ”vi” och ”dom”, dansk och utländsk, välintegrerad och sämre integrerad kan synas i texten.

Outlandish er mønstereksemplet på vellykket integration – de kommer fra den københavnske vestegn i Brøndby Strand, fra forskellige lander, de taler perfekt dansk, de har fået succes. De er virkeliggørelsen af den socialdemokratiske drøm.

Nu slås de om udlaendinge (011108)

Fogh och Lykketoft möts i en debatt, vilken beskrivs med krigs- och sportmetaforer. Retoriken signalerar slagsmål, på gränsen till krig där härförarna dirigerar sina trupper.

Valg-slagsmålet om udlaendingene begynte i aftes i Taastrup, hvor områdets to politiske superstjerner gik i clinch. Venstres formand Anders Fogh Rasmussen i duel med udenrigsminister Mogens Lykketoft. I de dueller mellem V og S, der har vaeret hidtil, er man gået uden om emnet. Men i aftes sprang spøgelse ud af skabet. / Det skete efter en søndag, hvor statsminister Poul Nyrup Rasmussen forsøgte at taeve sine tropper på plads. Og en dag i går, der viste, at Venstre også er splittet på spørgsmålet, og Anders Fogh måtte saette sin udlaendingsordfører Birthe Rønn Hornbech på plads.

I nedryckaren står: ”Fogh og Lykketoft i hård duel i Taastrup”. Stämningen blir genom dessa laddade metaforer aggressiv. Publikens medverkan bidrar också till spelgestaltningen.

Publikum i Taastrup Teater var mere aggressive end modstanderne på scenen. De råbte og skreg næsten fra starten. Venstres heppekor i blå Fogh-trøjer råbte ”efterløn, efterløn”, hver gang lejligheden bød sig. Mens S-støtterne højlydt skrålede ”det er løgn” og ”hold kæft” efter Anders Fogh og V-støtterne. Fortsaetter tendensen i duellerne mellem Nyrup og Fogh, er det taet på at ende i håndgemaeng. / I topform / Både Fogh og Lykketoft var i topform, og folk der kom for at se politisk hundeslagsmål på topplan gik ikke skuffede hjem.

I artikelns andra halva blir krigs- och sportgestaltningen ännu tydligare av att de två politikerna ställs mot varandra i ett långt parti av direkt anföring utan att journalisten säger något mellan citaten.

”Halvdelen af de virkelige grove forbrydelser og to ud af tre voldtageter begås af udlaendinge. Den socialdemokratiske borgmester her i Taastrup mener også, der skal strammes hårdt op, og ham er jeg helt

enig med. Der er mange veletablerede udlændinger her på vestegnen. Også af hensyn til dem skal der strammes,” sagte Anders Fogh. / Taenketank / ”De fleste af de paene udlændinge, du snakker om, er kede af, hvis det bliver et slagsmål i valgkampen. Det skal det ikke blive. Og nu skaendes Anders Fogh med Birthe Rønn, det er ligesom os i søndags. Det er ikke kun os, der har brug for en taenketank – det er også dem,” sagde Mogens Lykketoft.

Härmed ges bilden av två sorters invandrare, där en är ovärdig att vistas i det danska samhället, och den andre är den som politikerna vänder sig till. Den brottsliga och våldtagande kontra den välintegrerade. Fogh får framlägga kontroversiella fakta, utan att journalisten redovisar någon annan källa. I rubriken finns en tvetydighet som anspelar på ovanstående uppdelning. Att man slåss om invandrarna kan handla både om att politikerna är angelägna om dessas röster och att man använder dem som argument, syndabockar och vapen i diskussionen om att minska antalet utlänningar i landet. Men i det förra avseendet är det de väletablerade invandrarnas röster som är intressanta, i det senare handlar det om dem som sägs våldta och begå brott. I slutet av artikeln skakar Nyrup och Fogh hand och tackar varandra för en god valkamp. Men journalisten väljer att avsluta texten på ett annat sätt. Hans val av orden ”spraengfarlige” och ”holmgang” anspelar vidare på politiken som spel och våld.

Men niveauet er lagt for en hård kamp, der ikke kommer udenom det spraengfarlige udlændinge-tema. Både Fogh og Lykketoft var skaerpe debattører i topform. Og skal man vurdere aftenens holmgang bliver det – sikkert ligesom det kommende valgresultat – meget taet på uafgjort.

Invandrere er politiske analfabeter (011111)

I rubriken och i texten används uttrycken ”politiska analfabeter” respektive ”demokratiska analfabeter” vilket bidrar till en ”vi och dom”-uppdelning. Dessa ord fyller funktionen att beskriva invandrare som oförmögna att lära sig hur demokrati och politik fungerar. Journalisten skriver i ingressen: ”Politikerne står i kø for at tale om dem. Befolkningen er eksperter i deres måde at leve og taenke på. Men problembørnene selv, indvandrerne, gider slet ikke at vaere aktive i den politiske debat.” De två första meningarna här visar på intentionen att ta upp invandringsfrågan från ett ”underifrån”-perspektiv där invandrarnas synvinkel, och inte bara politikernas och danskarnas, ska representeras. Men journalisten håller en distans till de människor han skriver om genom att invandrare beskrivs med det stämplande epitetet ”problembørnene”. Texten riktas till en ickeinvandrar-läsekrets och de som artikeln handlar om hörs inte. De som får uttala sig i texten är två folketingskandidater med invandrarbakgrund samt en dansk universitetslektor i Mellanöstern-studier. Samtliga dessa pratar om problemet ovanifrån, trots de två förras etniska bakgrund.

”Mange af de folk, der kommer her til fra indvandrerlandene, er demokratiske analfabeter. De kommer fra lande, hvor man ikke tradition for demokrati og ytringsfrihed. Det vil med andre ord sige, at der går et stykke tid, før de laerer de demokratiske traditioner at kende,” siger Naser Khader.

Journalisten redovisar fakta från Folketingets sammansättning vilket belyser problemet med avsaknaden av politiska förebilder för invandrare. ”Ud af de cirka 20.000 opstillede kandidater til kommune-, amts- og folketingsvalget er der kun 175 kandidater med en invandrerbaggrund. Heraf er det kun 12, som er opstillet til Folketinget.” Däremot ges inga fakta om de faktiska förhållanden vad gäller valdeltagande och politiskt engagemang bland invandrare. Journalisten bevisar således inte att det problem han diskuterar existerar och därmed uppstår en oklarhet kring premisserna för ämnet.

Hun er Nyrups bedste valgkanin (011116)

En ensam kvinna står här som exempel på ”bra” invandring. Ukrainska Oksana Gramstrup har gift sig till danskt medborgarskap och bidrar nu till att lösa den danska bristen på veterinärer.

Oksana har nemlig fået lov til at bruge sin viden og uddannelse. Når hun i løbet af januar har gennemgået Fødevederedirektoratets lynkursus for herboende dyrlaeger fra udlandet, må hun bruge sin dyrlaegeuddannelse som hun har med fra Ukraine. / Det er Oksana glad for. Vi andre bør være lykkelige. Den 27-årige indvandrerkvinde løser et kæmpe dansk problem – mangelen på dyrlaeger i fødevarekontrollen på slagterierne.

Journalisten pekar på att det är den här sortens invandrare som politikerna borde använda i sin argumentation – invandrare som är till nytta för Danmark. Han gör sig mer ”vi” med politikerna än med läsaren och den intervjuade i och med att han riktar de inledande meningarna mot Nyrup.

27-årige Oksana har giftet sig til dansk statsborgerskab. Hun er indvandrer og er nu med til at løse et kæmpeproblem i Danmark – manglen på dyrlaeger. / Poul Nyrup ved det ikke – men her er hun. Statsministerens bedste valgkanin. Indvandrerkvinden, der beviser at de fremmede ikke bare er en belastning.

Ett uttalat ”vi och dom” finns i artikeln även vad gäller mellan invandrare och danskar. Genom att använda ordet ”vi” drar journalisten en skarp gräns mellan Oksana och ”oss” trots att hon är gift med en dansk och har danskt medborgarskap. Texten blir aldrig personlig med Oksana eller tar upp hennes egna åsikter om det danska samhället. Den gör henne snarare till en bricka i det politiska spelet. Med hjälp av tre olika saker tycks journalisten visa för läsaren att Oksana är ett exempel på lyckad integration. Hon berättar att Oksana talar ”flytande danska, om än med accent”, att hon har ”blivit väl mottagen av sina kollegor”, som om hon egentligen hade väntat sig att *inte* bli det, och att hon anser att språkkunskaper är viktiga. ”Som udlænding skal man være klar over, at man skal kunne både engelsk og dansk godt for at kunne begå sig som en højtuddannet menneske.”

Inte förrän ganska långt in i texten nämns Oksanas efternamn och ursprungsland. I början kallas hon bara för ”Oksana”. Detta val av namnförkortning kan antas syfta till att ge henne rollen som en vanlig människa. Däremot ges hennes historia en utförlig sakbeskrivning.

Hun kom til Danmark i maj 1997. På det tidspunkt var hun nyuddannet dyrlaege i Ukraine og arbejdede på en dyrlaegeklīnik i Kiev. / Skaebnen havde imidlertid andre planer med hende. Hun fik tilbud om at komme i uddannelsepraktik i Danmark og blev trainee på et stort økologisk landbrug i Sønderjylland. Der traf hun Søren, en landmand fra Thy. De blev forelskede, og siden 1998 har Oksana stortrivedes i sin nye rolle som landmandskone på hans gård i den lillebitte landsby Getrup i Thy.

5.5.1 Retorisk sammanfattning

I B.T.:s journalistiska retorik förekommer i olika former en ”vi och dom”-föreställning, med en distans till invandrare och flyktingar. Det ges i materialet flera exempel på kulturella föreställningar, som bra och dålig integration och danskhet, vilket journalisterna förmedlar utan att diskutera vidare. Invandrare framställs både i egenskap av syndabockar, som vapen i den politiska kampen och som potentiella väljare. I detta avseendet finns en tydlig spelgestaltning med användande av krigs- och sportmetaforer, där invandrare hanteras som argument i debatten.

5.6 Det retoriska berättandet i Jyllands-Posten

I Jyllands-Posten handlar de analyserade artiklarna om en debatt mellan Nyrup och Fogh, om ett besök i en dansk-turkisk frisørsalong, om invandrares syn på valkampanjen samt om palestinier med danskt medborgarskap som lever på danska bidrag i ett flyktingläger i Libanon.

Tvekamp om velfaerd (011110)

Spelgestaltningen är grunden för artiklens retorik. Journalistens användande av ordet ”tvekamp” i rubrik och brödtext tyder på detta, liksom orden ”euforisk landskampsstemning” och ”kamp” och ”duel”. Dessa fyller funktionen att framställa valet som finalmatchen mellan Nyrup och Fogh. Texten är huvudsakligen en redogörelse för, eller referat av, en tv-debatt mellan dessa.

Hallen var allerede en timme for inden ved at koge over i euforisk landskampsstemning. Iklaedt røde T-shirts med numre och navne på ryggen som Auken, Lykketoft och Bjerregaard gjaldede godt 150 unge socialdemokrater. / ”Nyrup, Nyrup, Nyrup” ud i hallen.” / Ordene fik ikke lov til at haenge laenge i luften, inden Venstres unge löver replicerede. ”Ten more days, ten more days” med antydning af, at Nyrup kun har ti dage tilbage i Statsministeriet. / Det blev en kamp på ord – ikke bare mellem de to statsministerkandidater – men så sandelig også mellem de to partiers tilhaengere.

Frisören i Ankara (011110)

I artikeln besöker journalisten en frisørsalong som ägs av en turk. Artikeln ingår i en serie där valet diskuteras i olika frisørsalonger. Journalisten beskriver ”ett stycke Danmark 2001”.

Virkeligheden er uredigeret på Vesterbro, hvor narkomaner og prostituerede hensleber usle liv i sidegader. Hvor Thailandsk Supermarked, Halal, Kebab, House og Shazad Shawarma lokker med slagtilbud og pornoforretninger med nøgen hud og ensom sex. Der er også mange kiosker. / Et stykke

Danmark 2001. / Hvis det endelig skal vaere, ligner det her mest af alt en farverig hybrid sammensat af Pia Kjaersgaard og Mogens Glistrup vaerste mareridt.

Stycket rymmer ett flertal laddade ord såsom ”en oredigerad verklighet”, ”usla liv”, ”narkomaner”, ”prostituerade”, ”porrklubbar”, ”naken hud” och ”ensamt sex” vilka fyller funktionen att skapa en bild av något exotiskt och ociviliserat i det beskrivna området i Köpenhamn. Samtidigt blir berättarperspektivet ovanifrån, nedvärderande och distanserat. Vidare i texten kommer journalistens kulturella utgångspunkt till uttryck i beskrivningen av när han kommer till området för sina intervjuer. ”Vi får ikke tilbudt sex og stoffer. Vi bliver hverken overfaldet eller opfordret til at konvertere til islam. Vi kan i fred og ro gå til frisøren.” Han har alltså en förutfattad mening om vad som borde kunna hända i området. Och i det sista stycket visas på journalistens kulturella föreställning att Rådhuspladsen står för något ”dansk”, medan kiosker, porr, sex, knark och stark mat är ”odansk”.

Vi krydser gaden for at intage frokost på en klassisk shawarma grill bar. Navnet klinger fremmed, men hvad. Da vi kører tilbage ad Istedgade, drejer til venstre ved Hovedbanegården – og så til højre – og når Rådhuspladsen, føler vi os stadig rimeligt danske.

Indvandrere føler sig jaget (011117)

Journalisten tar upp problemet från tre invandrades synvinkel om hur de ser på den rådande debatten. En av dessa skildras ur ett medlidande berättarperspektiv, han är ”välintegrerad” men har ett problem i och med att inte syns på honom. Journalisten uttrycker genom ordvalen sina kulturella föreställningar om vad ”god integration” och ”danskhet” är: Jesse Edusei har ”alltid arbetat”, ”äter griskött”, ”firar julafton” och har en komplett dansk fotbollslandslags-utstyrsel.

Han har altid arbejdet og aldrig ligget det danske samfund til last. Han spiser svinekød, fejrer juleaften, er dansk gift, har danske børn og har endog et komplet Roligan-udstyr. / Problemet for Jesse Edusei er, at alt det kan man ikke se på ham. Man kan heller ikke se, at han ikke er muslim. For danskerne er den 47-årige taxichauffør først og fremmest en afrikansk indvandrer. Som mange andre velintegrede udlændinge lider han i stigende grad under den voldsomme fokusering på udlændinge i valgkampen.

Detta ställs i kontrast till vissa andra faktorer som härmed kan sägas få funktionen att visa på vad som gör en invandrare ”dåligt integrerad”: att använda slöja, att inte äta griskött och att utnyttja rätten till familjesammanföring. I texten finns också fakta om Eduseis bakgrund som används för att ytterligare stärka hans identitet som dansk.

Jesse Edusei har tagit kurser i både ekonomi og EDB på Handelshøjskolen, men valgte til sidst at blive vognmand. I hyrevognen har han haft både Uffe Ellemann-Jensen og Anders Fogh Rasmussen som kunder.

Lille Danmark (0111118)

I denna reportagetext har en journalist varit i Baalbek, Libanon, där det bor palestinier med danskt medborgarskap som får danska bidrag. I artikeln skildras dessa människor med fakta, vilka framstår som generella, utan att någon grund redovisas för att ett helt folk skulle omfattas av beskrivningen. Nedanstående källa presenteras som en anonym dansk diplomat som har arbetat i Mellanöstern.

”Det er derfor en desperat kultur, der søger mod Danmark i jagten på et bedre liv. Folk i denne kultur er ikke dumme. De skal nok vide af at udnytte det danske velfærdssystemet til yderste grænse. Deres moral er anderledes, og mange af dem, der er landet i Danmark, kender kun til krig og fornedrelse. De tænker kun på sig selv,” fastslår diplomaten.

Journalisten använder begrepp som får funktionen att dela in invandrare i två grupper: dels de som ”missbrukar det danska välfärdssystemet till det yttersta” och ”utnyttjar de danska reglerna” och dels de som ”dagligt passer deres arbejde, betaler skat og i tilfælde af problemer trækker på det offentlige system”. Men ”dem handler denne artikel ikke om”, skriver journalisten inledningsvis.

Beskrivningarna av palestinerna handlar huvudsakligen om deras oförmåga att arbeta. ”Said körer mod Beirut. Her har han et mødested, hvor han træffer andre chauffører. De har alle ét tilfælde: Officielt kan de ikke klare at arbejde i Danmark.” ”Mange i flygtningeslejren beretter, at børnene og slaegtninge i Danmark har problemer med misbrug og kriminalitet. / Der er heller ikke mange, der har fået en uddannelse og et arbejde, oplyser de.” Många av de källor som journalisten använder sig av har han träffat tillfälligt på plats och alltså inte intervjuat ingående. De flesta har även krävt att få vara anonyma. I vissa av deras citat framgår palestiniernas hånande inställning till Danmark.

Udenfor klinikken står lægerne og ryger. En af dem reagerer øjeblikkeligt, da han erfarer, at vi kommer fra Danmark. / ”I er godt dumme i Danmark. Jeg kunne ikke få lov at besøge landet for at dygtiggøre mig, men hver dag lukker I alle de store idioter ind, der bare kommer til jeres land for at få penge. / Lægen vil ikke opgive sit navn. / ”Jeg kunne få brug for at rejse til Danmark en anden gang.”

Penge og lægehjælp. Det er det, der tales om alle steder i flygtningeslejren – ikke om kulturudveksling mellem Danmark og Libanon – mellem den vestlige og muslimske kultur. / Det har Jesper Berg bemærket. / Han er dansk forfatter. Og bosiddende i Syriens hovedstad Damaskus. Han ryster på hovedet over den danske flygtningepolitik. / ”Danmark griner man af hernede,” siger Jesper Berg.

5.6.1 Retorisk sammanfattning

Retoriken i Jyllands-Posten präglas delvis av laddade ord. Dessa, tillsammans med användande av vissa ogrundade uppgifter om invandrare som redovisas som generella fakta, bidrar till att skapa en distans mellan danskar och bra respektive dåligt integrerade invandrare. Det kan här märkas ett avståndstagande ovanifrånperspektiv. Spelgestaltningen tenderar att ta överhand, vilket tydligast kommer till uttryck i de stora partiledarnas debatter.

6. Analys

6.1 Valkampanjsjournalistiken och dagordningssättandet

För det första bör den danska valkampanjen 2001 ses i ljuset av det som Asp påpekar att en valkampanj alltid sker i en viss historisk situation och är beroende av verkligheten den utspelar sig i. Opinionsbildningsklimatet inför valet präglades av terroristdådet mot World Trade Center, och i studiens artikelmaterial beskrivs de grundläggande stämningarna handla om förlorad trygghet och rädsla för framtiden. I stort kan resultatet kopplas till Siunes variabler om innehållet i den politiska masskommunikationen vid ett val. På den undersökta valkampanjen kan appliceras den tredje variabeln, vilken handlar om relationen mellan medier och politik. De konkurrerande partierna så som om att visa att de är uppmärksamma på invandringsproblemet och under kampanjen framläggs flera begränsande förslag för att övertyga väljarna om att just det partiet har en lösning. I och med att majoriteten av partierna i det här avseendet har samma huvudbudskap om att en strängare invandrings- och flyktingpolitik är nödvändig, blir strategin det väsentliga. Debatten handlar om lösningsmodeller i stället för att partierna strider om vad som överhuvudtaget bör uppmärksammas och diskuteras.

Här kan teorin om dagordningssättande ses aktuell. Politikerna lägger förslag i invandringsfrågan i tron att det är den som befolkningen är mest angelägen om, det vill säga har högt på sin dagordning. Det kan dock göras en invändning, i vissa av tidningens intervjuer beskrivs såväl politiker som väljare vara missnöjda med invandringsfokuseringen i valkampanjen, men medierna flyttar trots detta inte fokus till andra sakfrågor. Tidningarna kan antas göra en avvägning, där de i stället för att själva sätta dagordningen väljer att utgå från politikernas. Valkampanjen präglas således av det som Negrine omtalar, det vill säga att de politiska aktörerna koordinerar sina aktiviteter efter medierna för att försäkra maximal uppmärksamhet. Det blir "tacksamt" för partierna att göra utspel i invandringsfrågan eftersom tidningarna redan har det högt på sin dagordning. Därmed kan man säga att journalistiken i viss mån försummar sin demokratiska roll, såsom den definieras av Hvitfelt, Kovach, Rosenstiel, Hjarvard och Patterson. De två senare menar att journalister ska ha ett självständigt inflytande över den politiska dagordningen och själva söka upp problematiska områden. De undersökta tidningarna för i hög grad vidare politikernas dagordning till läsarna. Asp menar här att den politiska kommunikationen, med ett högt flöde av utspel från partierna, ställer krav på journalisterna att värja sig.

I sin rapportering kan B.T. och Jyllands-Posten tydligt ses uppmärksamma vissa sakfrågor och utesluta andra genom att låta en tredjedel av valartiklarna handla om invandringspolitik. Och valen av vinkel, attribut, fokus, ordval och teman kan hänvisas till det Strömbäck och Rasmussen skriver om gestaltningsteorin. Under den danska valkampanjen 2001 kan antas att vissa delar av människors kognitiva scheman sköts fram i deras medvetanden i och med att tidningarna hade invandringspolitik högt på dagordningen. Medierna övertygade väljarna om att invandring var det väsentligaste temat i kampanjen och sannolikheten blev större att det var utifrån den frågan som partierna bedömdes.

6.2 Nyhetskriterierna

I många avseenden kan den studerade valkampanjsrapporteringen sägas innehålla de flesta av nyhetskriterierna. Invandringsfrågan görs till ett skarpt, avgränsat ämne och där finns inslag av konflikt och konfrontation, vilket kan ses som en direkt översättning av de slutsatser som Patterson dragit från sina studier och de punkter om intensifiering, polarisering, vinkling och stereotyper som Hjarvard ställt upp. En ”väletablerad” flyktning framställs som ett undantag medan massan är våldtagande, kriminell och lat. Detta rimmar väl med den del av medielogiken som säger att en förenklande retorik prioriteras framför en mer komplex.

Personfokuseringen är emellanåt uppenbar, vilket kan hänvisas till bland annat Hvitfelt som menar att egenskaper och personligheter tenderar att bli viktigare än sakpolitiken, och att en handfull politiker hamnar i centrum för den mediala uppmärksamheten. Partiledarna Pia Kjaersgaard, Poul Nyrup Rasmussen, Anders Fogh Rasmussen och Mimi Jakobsen är centrala figurer i både Jyllands-Posten och B.T. och de får uttala sig som elitpolitiker och i vissa fall snarare som personligheter än som partirepresentanter. Hvitfelt skriver om den berättarteknik som baseras på att ett litet antal toppolitiker punktmarkeras i egenskap av superkändisar, vilket gäller framför allt Fogh och Nyrup. Nyrup som river sidor ur Foghs bok kan ses som ett spektakel, vilket är vad McNair beskriver. Här kan vidare kopplas till Hvitfelt som säger att nyheter med underhållningsvärde, såsom politiker i speciella situationer, tenderar att uppmärksammas av medier – vilket kan märkas i ovan givna exempel samt i B.T.:s artikel om socialdemokrater som lyssnar på Outlandish. Detta kan också kopplas till Bro som säger att personifierings- och polariseringstendensen är tydlig i Danmark eftersom den är en följd av att partier närmat sig varandra i sin politik. Sett till Dansk Folkepartis valframgång kan uppmärksammas det som Bro skriver om att Kjaersgaard villigt spelar med i medielogiken och att det därmed var hon och pressen som gav partiet ett bra valresultat.

Om partiledarnas roll i övrigt kan hänvisas till Holmbergs och Strömbäcks forskning som visar att dessas popularitet har en viss betydelse för partiets framgångar. I de undersökta tidningarna är det dock inte uppenbart att Dansk Folkeparti är totalt medialt beroende av sin färgstarka ledare, vilket Stúr menar är viktigt för ett populistiskt parti. Även om Kjaersgaard omnämns i debatten kan hon inte sägas ha den mest aktiva rollen i dramaturgin. Också andra representanter får komma till tals och Dansk Folkeparti behandlas inte uteslutande som likvärdigt med Kjaersgaard. Partiet beskrivs lika ofta som ett kollektiv och har alltså inte, vilket Taggart skriver om den nya populismen, ett personifierat ledarskap som kärna. Partiet framställs inte heller ställa sig utanför den byråkratiska politiken, utan ställer till viss del upp på de demokratiska premisserna. Snarare än att ha ett avståndstagande förhållningssätt får de rollen som de som godkänner eller underkänner andra partiers ageranden. Därmed hyser partiet ett misstroende mot vissa av de andra partierna, såsom Taggart förklarar det.

Det är framför allt genom sin genomslagskraft och sitt uppseendeväckande sätt som Kjaersgaard ges utrymme att ifrågasätta den rådande modellen av flyktningpolitiken, såsom Strömbäck omskriver. Studiens resultat är här överförbart också på Stúrs forskning som visar att populistiska politiker

förvandlar komplicerade händelser till enkla berättelser om verkligheten. Dansk Folkeparti har invandringspolitik högt på sin dagordning och i tidningarna får företrädare för partiet, liksom från Venstre, leverera fakta om invandrares kriminalitet. Dessutom, vilket vidare kan kopplas till det Stúr skriver om mötet mellan högerpopulistiska och traditionella politiker, yttrar sig Kjaersgaard ofta om de andra partiernas vecka hållning i invandringsspörsmålet. Här kan även skönjas Rasmussen tes om att ett ämne får svårt att komma till debatt om det inte entydigt gör ett parti fördelaktigt. Debatten om invandringspolitik är uppenbart till Dansk Folkepartis förmån och de andra partierna får svårt att ”ändra repertoaren” och intar i stället en hållning i frågan.

6.3 Spelgestaltningen

Resultatet kan även hänvisas till det Brants och van Kempen samt Strömbäck skriver om den spelgestaltande journalistiken som blir mer frekvent under en valkampanj än annars. Medieinnehållet består då av berättelser om taktik och strategier snarare än av ämnesrapportering. Valkampanjen i Danmark 2001 gestaltas till stor del som ett spel om invandrarna. Enligt Hvitfelt görs en sådan gestaltning på bekostnad av en mer detaljerad rapportering kring saken, vilket kan jämföras med studiens resultat. Mellan de största partiernas statsministerkandidater, Nyrup och Fogh, blir skildringen i form av en sportmatch mycket tydlig i båda tidningarna. Detta ger Strömbäck i sin avhandling som exempel på spelgestaltning.

Det finns även en viss spelgestaltande fokusering på de interna oenigheterna och stridigheterna om invandringspolitik i Socialdemokratiet och Venstre, vilket aldrig rapporteras om kring till exempel Dansk Folkeparti och Centrum Demokraterne. Enligt Esaiasson och Håkansson behövs en viss nivå av ”internkåbel”-artiklar för att ge väljarna insikt i partiets grad av enighet. Detta är en paradoxal teori att sätta i förhållande till valresultatet. Dansk Folkeparti framställs ha en tydlig enighet, medan det skrivs flera artiklar om Venstres splittring. Både dessa vann många nya röster i valet.

I det här sammanhanget skriver Siune att även små och nya partier ges mycket utrymme i pressen, särskilt om de uppfattas som en utmaning mot etablissemangen. Detta kan kopplas till att det blev möjligt för Dansk Folkeparti och Kjaersgaard att använda medierna för att vinna uppmärksamhet. Men valresultatet torde motsäga det som Siune skriver om att danskar kan anses som mottagliga för nya partier, men att intresset för ”det nya” sjunker när partiet väl ställer upp i val.

6.4 Valkampanjsretoriken

Det är retoriken om invandrare och flyktingar som ett välfärdspådrag för samhället som präglar det politiska etablissemangen i mediebevakningen under den danska valrörelsen 2001. Detta kan sättas i relation till det som Toft och Hammer skriver om att invandrare i medier till största delen framstår snarare som kulturbärare än samhällsmedborgare, och mer som problem än resurser. Journalisterna står för en del ”för-givet-taganden” kring saken som sällan beläggs, vilket Strömbäck diskuterar: tidningarna pekar på problemet; (att välfärden och tryggheten är hotad) de ger vägledning om dess

orsaker (de dåligt integrerade invandrarna) och erbjuder en möjlig lösning (att rösta på det parti som lägger de bäst begränsande förslagen). I artikelmaterialen syns flera exempel på konsensusjournalistik, där det tydligt uttrycks ett ”vi och dom”, vilket såväl Karlberg och Mral som Stúr skriver om. Journalisten utgår härmed från en kulturell gemensam föreställning och förutsätter genom sina ordval att läsarna förstår vilka människor det är som beskrivs. Retoriskt sett underlåter tidningarna relativt genomgående att kalla debatten rasistisk och ”stramningar” är ett frekvent ordval i både B.T. och Jyllands-Posten. Härav blockeras vissa alternativa tolkningar av situationen, som Strömbäck beskriver, och dessa journalistiska gestaltningar kan ses som en del av de kulturella värderingarna.

Tidningarnas rapportering kan alltså sägas handla om att uppmärksamma åsiktsskillnader som inte finns och enligt Asp hänger detta samman med att partierna försöker vidga motsättningarna genom att profilera sig i olika sakfrågor för att vinna uppmärksamhet i medierna.

7. Slutsatser

Utifrån de två frågeställningar som studien kretsat kring kan ett antal slutsatser dras. Nedan sammanfattas de viktigaste, vad gäller dramaturgi, retorik och relationer mellan de politiska aktörerna.

I inledningen av valkampanjsrapporteringen av invandringspolitiken låter både B.T. och Jyllands-Posten partierna markera sina positioner i frågan genom att göra utspel. Därefter märks en konfliktupptrappning där partierna diskuterar sakfrågan och ”tävlar” om att åtstrama invandringspolitiken samtidigt som de efterlyser en anständig debatt. Allt eftersom valet närmar sig framkommer skarp kritik mot det ensidiga valtemat och tidningarna börjar ta upp det konkreta problemet utan att blanda in politikernas argument, i form av reportage och faktabaserade artiklar.

Till största delen iscensätts den invandringspolitiska frågan som ett hot mot välfärden, där själva premisserna för ämnet inte ifrågasätts av varken journalister eller politiker. Retoriskt sett beskrivs frågan distanserat och utifrån danskarnas synvinkel, och iakttas inte som en svårighet för invandrare som en grupp av människor. Härmed förmedlar och utgår journalisterna alltså från en del ”för-givet-taganden” och kulturella föreställningar om vad invandrare representerar för slags problematik. Indelningen i ”vi” och ”dom” är återkommande, liksom användandet av laddade ord i samband med beskrivningar av invandrare.

Både dramaturgiskt och retoriskt gestaltas invandringsfrågan emellanåt som en kamp och ett maktspel mellan partierna, som en sportmatch att vinna, där invandrare används som argument. Detta gäller framför allt mellan Venstre och Socialdemokratiet. I båda tidningarnas dramaturgi spelar Venstre och ledaren Anders Fogh Rasmussen en betydande och drivande roll i invandringsfrågan. Det är först och främst Venstre som kommer med konkreta förslag och på grund av detta förknippas de med Dansk Folkeparti, framför allt i Jyllands-Posten. De beskylls för att sänka debattnivån och politiskt närma sig det främlingsfientliga partiet. Men på samma gång har Fogh en delad roll, i B.T. är han både offensiv och angelägen om att föra en ”ordentlig” invandringspolitik. I Jyllands-Posten ber

han om ursäkt för den nivå debatten förs på, och det är hans partikamrat Birthe Rönn Hornbech som framställs som hans handlingskraftiga motpol inom partiet. Men i båda tidningarna är Fogh överlägsen sin konkurrent Poul Nyrup Rasmussen vad gäller invandringsfrågan. Nyrup är sällan aktiv i debatten, men bistås å andra sidan av inrikesminister Karen Jespersen, som framstår som en av partiets starkaste och mest kritiska aktörer. Detta märks tydligast i B.T.

Men i båda tidningarna är de flesta partierna angelägna om att debattera invandringen och begränsa lagstiftningen, och det är således inte Dansk Folkeparti som driver frågan. Partiet beskrivs i stort som ett passivt, men aggressivt kollektiv som aldrig lägger egna förslag utan bara betygsätter de andras politik. Ledaren Pia Kjaersgaard kommer sällan till tals (aldrig i det undersökta materialet i B.T.) och när hon omnämns är det som en symbol för invandringsfrågans ena extremfalang. När hon eller någon annan representant för Dansk Folkeparti citeras i en artikel handlar det om att de kritiserar något annat partis vaghet i invandringsfrågan, eller är påhejare av deras åtstramande politik. Kjaersgaards parti omnämns huvudsakligen som exempel på det lägsta man kan komma i debattnivå, en anklagelse hon aldrig får försvara sig mot. Dansk Folkeparti uppfattas av de övriga partiaktörerna som en stark konkurrent och ett politiskt hot, med en kärnfråga som man dock måste förhålla sig till i och med dess framskjutna plats i debatten. Kjaersgaard kommer till tals i en aggressiv och offensiv position i förhållande till övriga partier. Hon är kritiskt inställd till framför allt de styrande socialdemokraternas politik och deras ledare. Venstre däremot är partiet som lockats att följa Dansk Folkepartis politik. Då Kjaersgaard ges en sympatiserande politisk position är det till stor del till förmån för Fogh.

Om Dansk Folkeparti är det politiska spektrats ena åsiktsextrem framställs Centrum Demokraterne som den andra. De är Dansk Folkepartis motsats och meningsmotståndare, och relationen mellan Kjaersgaard och Centrum Demokraternes ledare Mimi Jakobsen är den mest polariserade. I studien syns dock endast exempel på att det är Jakobsen som kritiserar Kjaersgaard och inte tvärtom. Också här är Kjaersgaard, liksom partiet, passiv.

8. Diskussion

Med facit i hand kan vi efter att ha gjort vår undersökning se att bevakningen av invandringsfrågan under valet inte alls såg ut som vi hade väntat oss. Med den lavinartade ökningen av antalet röster på Dansk Folkeparti hade vi väntat oss att se en massiv rapportering kring både partiet och dess ledare, och detta trodde vi skulle vara valresultatets orsak. Men där visade det sig att vi hade fel. Flera av förutsättningarna kring valet kan i stället antas ha varit till fördel för Dansk Folkeparti. Även om inte partiet fick stort medieutrymme så kan den omfattande debatten kring sakfrågan ha gjort att väljarna blev benägna att rösta på Venstre och Dansk Folkeparti eftersom de framställdes ha den mest pådrivande rollen i invandringsfrågan.

Efter många genomläsningar av undersökningsmaterialet anser vi oss kunna se att journalisterna inte alltid intog en kritisk hållning gentemot politikernas framställning av sakfrågan, utan istället

okritiskt ställde upp på premisserna utan att ifrågasätta att antalet invandrare verkligen innebär ett problem. Journalisterna definierar eller konkretiserar sällan på vilket sätt invandring och integration verkligen hotar välfärden. Här kan man visserligen diskutera vår förförståelse och åsikt i frågan, som medborgare i ett land där invandringspolitiken ser annorlunda ut. För oss innebär en åtstramning av lagstiftningen kring invandring automatiskt något negativt, och vi associerar självklart till främlingsfientlighet. Detta resonemang verkar inte finnas hos de danska politikerna och journalisterna.

Men med tanke på hur situationen ser ut i Danmark, med den rädsla som terrordådet mot World Trade Center utlöste i september 2001, och den politik som blev resultatet av detta, så tycker vi egentligen att både valutgången och mediebevakningens utseende var ganska väntade. Precis som i amerikanen Michael Moores film ”Bowling for Columbine” så tycks rädsla vara ett centralt begrepp. Det vi själva tycker är mest skrämmande i sammanhanget är den geografiska och kulturella närheten mellan Danmark och Sverige. Nu när de främlingsfientliga partierna får allt större framgångar runt om i Europa – är det då en fråga om *om* eller *när* liknande högerströmningar kommer att få fäste också i Sverige?

Med detta i åtanke ser vi flera områden som skulle vara intressanta för vidare forskning. Hur har mediernas bevakning sett ut i övriga länder under de valkampanjer då exempelvis Jean-Marie Le Pen eller Jörg Haider kom till makten? Vad var det som gjorde att svenska Ny Demokrati inte fick samma uppmärksamhet och långvariga framgångar som exempelvis Dansk Folkeparti? Hur hanterade de svenska medierna detta partis politik och deltagande i den politiska debatten? Och med tanke på att öppet främlingsfientliga partier såsom Sverigedemokraterna i det senaste svenska valet ökade antalet platser i kommunfullmäktige – vad har vi att vänta i framtiden? Och kan vi möjligtvis med hjälp av journalistisk medvetenhet och kloka överväganden hindra att samma utveckling sker här?

9. Litteraturförteckning

Asp, Kent (1986): *Mäktiga massmedier – studier i politisk opinionsbildning*. Stockholm : Akademitratur.

Bille, Lars (2002): *Denmark*. I: *European journal of political research* no. 7-8, vol. 41.

Brants, Kees; van Kempen, Hetty (2002): *The ambivalent watchdog: the changing culture of political journalism and its effects*. I: Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red): *Political journalism*. London, New York: Routledge.

Bro, Peter (1998): *Journalisten som aktivist*. Köpenhamn: Peter Bro og Forlaget Fremad A/S.

B.T.: *Om B.T.* På: <http://www.bt.dk/ombtHistorie>. Hämtat 040110.

Ekström, Mats; Larsson, Larsåke (red, 2000): *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter; Håkansson, Nicklas (2002): *Besked ikväll! Valprogrammen i svensk radio och tv*. Stockholm: Stiftelsen Etermedierna i Sverige 2002.

Graber, Doris, McQuail, Denis; Norris, Pippa (red, 1998): *The politics of news – the news of politics*. Washington DC: CQ Press.

Hammer, Ole; Toft, Charlotte (1995): *Det flerkulturelle Danmark*. Kulturens Politik nr. 16. Aarhus: Nordisk Kultur Institut/Klim.

Hjarvard, Stig (1995): *Nyhedsmediernes rolle i det politiske demokrati*. Medieudvalget Statsministeriet.

Holmberg, Sören (2000): *Välja parti*. Stockholm: Norstedts juridik.

Hvitfelt, Håkan (2002): *Hjältar och skurkar*. I: Hvitfelt, Håkan; Karvonen, Lauri (red) *Den personliga politiken*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Hvitfelt, Håkan; Karvonen, Lauri (red, 2002): *Den personliga politiken*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Jyllands-Posten: *Om JP* På: <http://www2.jp.dk/info>. Hämtat 040110.

Kovach, Bill; Rosenstiel, Tom (2001): *The elements of journalism – what newspeople should know and the public should expect*. New York: Crown Publishers.

Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red, 2002): *Political journalism*. London, New York: Routledge.

Malm, Fredrik (2002): *Sverigedemokraternas nya position*. I: NU, no 33. På: <http://hem.passagen.se/fmalm/h16.htm>. Hämtat 031212.

McNair, Brian (2000): *Journalism and democracy – an evaluation of the political public sphere*. London, New York: Routledge.

McNair, Brian (2002): *Journalism and democracy in contemporary Britain*. I: Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red): *Political journalism*. London, New York: Routledge.

Mral, Brigitte (2000): *Retorikanalys I*: Ekström, Mats; Larsson, Larsåke (red): *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Mral, Brigitte; Karlberg, Maria (1998): *Heder och påverkan – att analysera modern retorik*. Stockholm: Natur och kultur.

Negrine, Ralph (1996): *The communication of politics*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.

Nerman, Bengt (1973): *Massmedieretorik*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Neveu, Erik; Kuhn, Raymond (2002): *Political journalism: mapping the terrain*. I: Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red): *Political journalism*. London, New York: Routledge.

Neveu, Erik (2002): *Four generations of political journalism*. I: Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red): *Political journalism*. London, New York: Routledge.

Nord, Lars; Strömbäck, Jesper (2003): *Valfeber och nyhetsfrossa – politisk kommunikation i valrörelsen 2002*. Stockholm: Sellin & partner.

Patterson, Thomas E. (1998): *The political roles of the journalist*. I: Graber, Doris; McQuail, Denis; Norris, Pippa (red): *The politics of news – the news of politics*. Washington D.C.: CQ Press.

Rasmussen, Finn (1996): *Massemedier – nyhedsformidling og meningsdannelse*. Köpenhamn: Columbus.

Siune, Karen (1984): *Politik og medier*. Århus: Politica.

Siune, Karen (1995): *Political advertising in Denmark*. I: Lee Kaid, Lynda; Holtz-Bacha, Christina (red): *Political advertising in western democracies – parties & candidates on television*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.

Strömbäck, Jesper (2001): *Gäster hos verkligheten*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Strömbäck, Jesper (2002): *Myter om partiledares betydelse*. I: Hvitfelt, Håkan; Karvonen, Lauri (red): *Den personliga politiken*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Stúr, Elisabeth (2002): *En kall vår*. I: Hvitfelt, Håkan; Karvonen, Lauri (red): *Den personliga politiken*. Sundsvall: Demokratiinstitutet.

Stúr, Elisabeth (2000): *Trivialiseringen inom nyhetsjournalistiken. Vi och dom. Läsarvärlden i den österrikiska dagstidningen Tägliche alle*. Stockholm: Institutet för journalistik, medier och kommunikation, Stockholms universitet.

Taggart, Paul (2000): *Populism*. Philadelphia: Open University Press.

Tunstall, Jeremy (2002): *Trends in news media and political journalism*. I: Kuhn, Raymond; Neveu, Erik (red): *Political Journalism*. London, New York: Routledge.